

AUSTRALIJOJE LIETUVIS

DVISAVAITINIS AUSTRALIJOJE LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LITHUANIAN FORTNIGHTLY

SEPTINTIEJI METAI

Kaina/Price 1/9

AADELAIDE 1954 m. lapkričio/Nov. 1 d.

Registered at G.P.O., Adelaide,

for transmission by post as a periodical.

Nr. 22(159)

SOVIETŲ DIPLOMATIJOS PRALAIMĖJIMAS

SUKURTAS VIENINGAS ANTIKOMUNISTINIS FRONTAS

Spalio 24 diena įeina į istoriją kaip pati reikšmingiausia diena tūkstančio metų Europos istorijoje. Tą dieną 14-kos tautų atstovai Paryžiuje iškilmingai pasirašė tryliką sutarčių, pagal kurias Vakarų Vokietija, praslinkus vos 9 metams nuo karo pabaigos, įeina į Europos tautų sąjungą kaip lygus partneris. Sutarties pasirašymu užpildytas didžiulis plyšys Vakarų pasaulio kovoje su komunistine ekspansija.

Pažymėtina, kad iš 14-kos tautų, pasirašiusių sutartis, tik viena Ispanija II-jo karo metu nekariavo su Vokietija. Faktiniai sutarčių pasirašymai reiškia štai ką:

- 1) Vokietija sukuria savo 500.000 aktyvios tarnybos karių armiją;
- 2) Vakarų Vokietija įeina į šiaurės Atlanto Sutarties Organizaciją kaip lygus partneris;
- 3) Išsprendžiamas Prancūzijai ir Vokietijai priimtina prasme Saaro krašto klausimas, kuris pradžioje sutarptautinamas, o vėliau vyks laisvas apsisprendimas;

Vis kalba apie taiką

Indijos min. pirm. Nehru lankėsi Kinijoje, kur išbuvo 12 dienų. Suruoštame jam pagerbti priėmimo kalbėjo Raud. Kinijos min. pirm. Chou-En-lai. Jis ypatingai kritikavo neseniai devynių tautų pasirašytą Manilose SEATO pakta, kuris, esą, graso taikai. Abiejų tautų lyderiai vieningai sutarė, kad Indija bei Raudonoji Kinija turinčios bendromis jėgomis stengtis išlaikyti Azijoje taiką.

Nė venas iš jų nepaminėjo, kad pirmutinė taiką sąlyga — visų tautų laisvė ir kad sovietiškas agresorius turi pasitraukti iš okupuotų kraštų.

PADEKA

Tragiškai žuvus mano žmonai ir motinai

ELENAI VASILIONIENEI,

visiems, kurie skaudaus liūdesio valandose pareiškė mums užuojautą asmeniškai ir laiškais ir palydėjo velionę į amžino poilsio vietą, ypatingai Kun. Dr. P. Jautuliui, pp. Dr. Mikužiams, Dr. Jansonui, p-niams Janavičienei, Kemerienei, Varnauskienei, p-nams B. Čėsnai, K. Tapauskui, P. Daugėlai, Borjerui, Žiliams, Surbliams, Matulevičiams, Kerveliams, Dumčiams, Cibirui ir visiems kitiems nuoširdžiai dėkojame

L. Vasilūnas ir Sūnus

4) Sąjungininkų kariuomenės Vokietijoje pasilieka kaip Vakarų Vokietijos sąjungininkai, bet ne okupantai;

5) Vakarų Berlyne Amerikos, Anglijos ir Prancūzijos armija lieka dėl ypatingos Berlyno padėties;

Tai patys pagrindiniai dėsniai. Sutartyse smulkiai aptartos visos detalės dėl Vokietijos apginklavimo, ginklų gamybos ir pan.

Nepaslaptis, kad tik Anglijos ir Amerikos užs. reikalų ministerių dėka pasiektas toks palankus visų klausimų išsprendimas.

Visose Vakarų sostinėse susitarimas sutiktas su entuziazmu.

Sovietų Rusija, visais būdais trukdžiusi pasiekti Vakarų tautų vienybę ir pralaimėjusi visais frontais, dabar susirupino ir pasirašymo išvakarėse pasiūlė šaukti keturių konferenciją Vokietijos suvienijimo reikalui, o taip pat dėl Austrijos sutarties pasirašymo. Be abejonės, tai desperatiškos pastangos dar paskutiniu momentu paveikti silpnuosius politikus, ypač Prancūzijoje, kad sutartys nebūtų ratifikuotos. Vargiai ir šis triukas jai pavyks.

Vieningas frontas prieš komunizmo agresiją svarbus ir mums, lietuviams, ir visoms pavergtoms tautoms. Jeigu bus einama prie Vokietijos suvienijimo, tai, gal, ta proga ir mūsų tėvynei laisvės valanda ateis.

SOVIETŲ RUSIJOS — KINIJOS SUTARTIS

Bendrume Sovietų Rusijos ir Raud. Kinijos komunikatė, kuris paskelbtas spalio 11 dieną, skelbiama, kad Sov. Rusija perleidžia Kinijai Port Arthuro uostą, kuris nuo 1945 metų buvo Sov. Rusijos laivyno bazė ir jos kontroliuojamas. Be to, Sov. Rusija paskolina Kinijai 520 mil. rublių (apie 445.000.000) jos ūkiui pakelti. (Palyginimui, ką reiškia tokia suma Kinijai, kad, pav. Pietų Australijos su apie 700 tūkstančių gyventojų biudžetas yra apie 52 mil. svarų). Abi šalys sutarė artimai bendradarbiauti išplečiant didelį geležinkelio tinklą, jungiantį Sibirą, Mongoliją ir Kiniją (matoma, strateginiais sumetimais).

Sutartimi nustatyta, kad rusai pasitrauks iš Port Arthuro iki 1955 m. gegužės 31 d.

Be to, abi šalys padarė tokius pareiškimus:

1). turi būti suaukta tarptautinė konferencija likviduoti dabartinę "nenormalią" padėtį Korėjoje dėl jos padalinimo;

Didelis dolerių deficitas

Australijos dolerių deficitas per du mėnesius (liepos ir rugpjūtį) pasiekė net £7.910.000. Praėjusiais metais per tą patį laiką deficitas siekė tik £1.281.000. Deficitas padidėjo dėl to, kad žymiai daugiau prekių importuota iš JAV-bių bei kitų dolerinių kraštų.

AUSTRALIJOJE DARBO PERTEKLIUS

Darbo ministeris paskelbė, kad rugsėjo mėnesį neužimtų darbo vietų Australijoje buvo 55.455, reiškia, tiek reikalinga darbininkų. Bedarbių skaičius tą patį mėnesį buvo 3.886. Daugiausia visur reikalaujama specialistų.

ŠNIPŪ ORDOS

Buvęs Anglijos darbo ministeris Mr. Harold Wilson parlamente apkaltino JAV-bių konsulo Hong-Konge pareigūnus, kad jie perspėjo anglų pirkliaus, jog jeigu šie pastarieji nesiliaus varę su R. Kinija prekybos ypatingai svarbiomis karo medžiagomis, tai JAV-bės užšaldys dolerių kreditus. Ponas Wilson taip pat pareiškė, esą, "ordos" Amerikos konsulato pareigūnų šnipinėjo, kuo britai priekiauja su raudonaisiais.

Nesutarimas Australijos Darbo Partijoje

Australijos Darbo Partijoje trinama prasidėjo nuo to laiko, kai jos vadas Dr. Evatt stojo Karališkoje Komisijoje ginti savo buvusius sekretorius, kaltinamus šnipinėjus Sovietų Rusijos naudai. Dr. Evatt nuėjo taip toli, kad tvirtino, jog iš viso ta šnipinėjimo afera yra falsifikuotas reikalas ir nė vienas dėlto nekaltas. Dėl tokių Dr. Evatto pareiškimų ypatingai džiaugėsi komunistai, tačiau Darbo Partijos eilėse kilo nepasitenkinimas Dr. Evatto laikysena.

Spalio 20d. po audringo Darbo Partijos posėdžio balsuojant Dr. Evatt ui buvo vis dėlto pareikštas pasitikėjimas 52 balsais prieš 28. Nežiūrint to, Darbo Partijos vienybė nėra atstatyta. Atrodo, kad tik Dr. Evatto pasitraukimas iš Partijos vadų galėtų vėl įnešti vienybę.

JAV-bės ĮSTEIGĖ VALSTYBĖS GYNIMO ARMIJĄ

JAV-bių Armijos vadovybė paskelbė, kad steigiama speciali armija, kurios uždavinys ginti šiaurės Amerikos kontinentą nuo galimo priešo užpuolimo. Vyriausiuoju vadu paskirtas gen. John Dahlquist.

£15.000 nunešė arkliai ir šunys ant uodegų

Mr. Kevin Dominic Hawthorne pareiškė Adelaidės teisme, kur jis buvo pašauktas aiškintis dėl bankroto, kad £15.000 jis pralose arklių ir šunų lenktynėse bei "two-up" lošimuose. "Aš buvau kaip apnuodytas", pareiškė Mr. Hawthorne, "ir pasidariau azartiniu lošiku".

Mr. Hawthorne varęs prekybą automobiliais. Turto liko už £9.000, o skolų už £48.000

Oi, daug kieno pinigėlius arkliai bei šunys neša ant uodegų!..

* Persijoje sušaudyti 9 buvę kariškiai ir 1 civilinis už tai, kad šnipinėjo Sovietų Rusijos naudai. Iš viso areštuota per 500 asmenų, įtrauktų į šnipinėjimo tinklą.

* Londone streikuoja uostų darbininkai. Streikas plečiasi ir apima kitas sritis. Laivai stovi nekraunami. Vyriausybė svarsto panaudoti kariuomenę krovimo darbams.

* Maskvos radio pranešė, kad sovietinė tyrinėtojų grupė pasiekė šiaurės ašigali į tuoj pat įsteigė komunistų organizacijos skyrių.

Trumpai

* Prasiveržus nuodingoms dujoms vienoje anglų kasykloje Queenslande nusiudijo 7 angliakasiai, o kiti du buvo apnuodyti, tačiau numatoma, pasveiks.

* Sovietų Rusijos užs. reikalų ministeris Molotovas, išvažiuodamas iš Rytų Berlyno pareiškė, esą jis įsitikinęs, kad Rytų Vokietijos ekonominis gerbūvis ir kultūra kylanti. Jo nuomone, vokiečių draugiškumas rusams vis didėjas... Turbūt, jis taip įsitikinęs dėl vis didėjančio perbėgimų skaičiaus į Vakarų Vokietiją.

* Australijos min. pirm. Mr. Menzies pareiškė, kad tuoj pat bus pradėta eksportuoti "Holden" automobiliai į užsienį. Pirmas transportas įeina į N. Zelandiją. Holden įmonės vis plečiamos, nes gamyba atsilikusi nuo paklausos apie 9-12 mėnesių.

* Mme Rose-Marie Ollier, buvusi prancūzų ambasados Australijoje tarnautoja, teisiama Prancūzijoje karo teismo už paslapčių išdavimą Sov. Rusijai. Sudama ambasados tarnautoja, Mme Ollier teikė žinias apie ginklų siuntimą iš Australijos ir N. Zelandijos į Indo-Kiniją. Ją, kaip ir daugelį kitų, išdavė Petrovas.

* Haiti saloje vienas kaimas buvo visiškai palaidotas po žemėmis, kurios nuslinko nuo kalno. Zuvo 260 žmonių. Išsigelbėjo tik vienas vaikas, kuris pabėgo nuo slenkančių žemių, ir viena moteris, kuri buvo išėjusi iš kaimo į svečius.

* JAV-bių rytinę sritį ir dalį Canados nusiautė baisus taifūnas. Apie 400 žmonių užmušta ir šimtai dingo be žinios. Sugriaua bei apgadinta tūkstančiai namų.

* Jugoslavijos diktatorius Tito pareiškė vienam Italijos spaudos atstovui, kad Jugoslavija niekada negrįš į komunistinių tautų bloką, nors bendradarbiauti su tuo bloku neatsisakys.

* Libijos senatas patvirtino JAV-Libijos sutartį, pagal kurią JAV-bės turi teisę įsteigti Libijos teritorijoje oro laivyno bazes.

* Rytų Vokietijoje komunistų "Tautinis Frontas", kaip oficialiai skelbiama, gavo 99,6% visų balsų. Ta pati istorija kaip ir visur kitur.

* Prancūzijos ir Indijos vyriausybės atstovai pasirašė sutartį, pagal kurią visos prancūzų kolonijinės nuosavybės Indijoje pereina Indijos nuosavybėn. Tuo būdu baigtas Prancūzijos kolonializmas Indijoje, įsteigtas Rytų Indijos kompanijos 17-tame šimtetyje.

* Keli šimtai prancūzų policijos po lgo ieškojimo pagaliau surado kamo kalvio Roger Barboux lavoną. Šis kalvis nužudė šešis savo šeimos narius, uždegė namą ir automobilį ir sužeidė vieną policininką. Policijos ieškomas, atrodo, ir pats nusižudė.

* Afrikoje vienas vyras ir dvi moterys nuteisti po keturis metus kalėjimo už bandymą prekiauti vergais.

* Du Amerikos Aukštojo Komisariato Berlyne pareigūnai buvo Rytų Berlyno policijos sulauktyti ir ilgai tardyti už tai, kad "labai jau įtartina" žiūrėję į vienos krautuvės vitriną Rytų sektoriuje. Vienas jų, pasirodo, norėjęs vitriną nufotografuoti.

* Čekas imigrantas Antonin Staubert, kilus miške gaisrui (Vakarų Australijoje) nespėjo pabėgti ir sudegė. Jo lavonas rastas ant kalnelio, o šalia gulėjo du sudegusių kengūrų lavonai.

* NSWelso policijos tyrinėjimais parodė, kad dėl nelaimingų atsitikimų keliuose 70% kalti pėstieji, kurie eina skersai gatves visai neapsidairę, ar nevažiuoja automobiliai.

* Kinijos Nacionalistų žiniomis, komunistai koncentruoja karo jėgas pulti Tachen salą, kuri yra 200 mylių į šiaurę nuo Formozos. Apie 200 komunistų naikintųjų bei bombonešių taip pat sukonzentruota artimuose aerodromuose.

* Karališkoje Komisijoje, kuri tyrinėja šnipinėjimo reikalus Australijoje, pradėta klausinėti latviai. Parodymus jau davė Fridenbergs, dabar vėl iššauktas Anton Strazdins, buvęs nuo 1951m. iki 1954m. rugpjūčio mėnesio Melbourne Latvų Bendruomenės pirmininkas.

* Dėl šalto ir drėgno oro New South Walse jau žuvo per 32.000 avių.

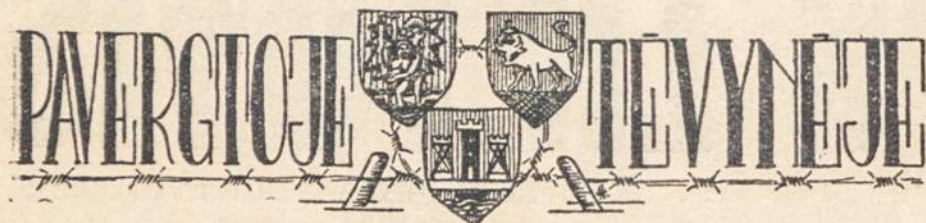
Ir Jūs galite imigruoti į
Canada ar USA,

jeigu turite reikalingą vizą. Oficialius dokumentus parūpina

JONAS J. JUŠKAITIS, LL. B.
diplomuotas teisininkas

Istaigos adresas:

Suite 5, Tunstall Building,
709, Dunsmuir Street,
Vancouver 1, B. C., CANADA
(Informacijos suteikiamos padengus visas susirašinėjimo išlaidas).

KĄ RODO OKUP. LIETUVOS KAINOS

Įtakingas amerikiečių dienraštis "The New York Times" deda pasižymėjusio jų žurnalisto H. E. Salisburio aprašymus, kaip atrodo tikroji Sov. Sąjunga be kaukės. Jo duotuose darbo vergų stovyklų aprašymuose pavaizduotas taip pat šiurpus ne vieno mūsų tautiečio likimas. Štai vėl kitas pasižymėjęs amerikiečių žurnalistas, "New York Times" korespondentas Clifton Daniel, vaizduoja, kaip atrodo sovietinė tikrovė vos peržengus TSRS sieną. Pirmiausia jam krito į akį, kad, oficialiai keliant dolerį už 4 rublius, faktiškai sumažėja jo perkamoji galia. O to sumažėjimo rezultatas — tiesiog neįtikimas. Pvz. šokolado plytelė, už kurią Vak. Berlyne teko mokėti 40 ct., Maskvoje kaštuoja jau 16 rublių. Nešėjui už 3 lagaminų panešimą jis gavo sumokėti 30 rub., arba 7,5 amerikietinio dolerio. Daniel taip pat pastebėjo, kad

Sovietuose neišsiverčiama ir be arbatpinigių, nors tai bolševikams yra "tamsių buržuazinių laikų liekana". Būtų klaida galvoti, kad tik užsieniečiams kainos Sov. Sąjungoje yra tokios aukštos, kada jie verčiami keisti valiutą pagal fantastiškai išpūstą rublio vertę: jos aukštos visiems. O tą kainų aukštumą ir pragyvenimo brangumą ypač gauna pajusti darbininkai. Vidutiniškai eilinis Sovietų darbininkas uždirba apie 400 ir specialistas apie 700 rb. į mėnesį. Gi šiek tiek geresnė vyriška eilutė kaštuoja

SOVIETINIO GYVENIMO KRONIKA

Vilniaus radijas š. m. rugsėjo 25 d. paskelbė, kad Nemuno upeiviai savo veikloje seką Volgos upeivių iniciatyvą, tik smulkiau nepaaiškino, kokios rūšies yra toji "iniciatyva" — matyti dėl to, kad daug kas dar iš padavimų atsimena, kokia yra "Volgos upeivių iniciatyva" nuo Stenkos Razino laikų. Vilniaus radijas tik tiek pažymėjo, kad motorlaisvius "Volga", kapit. Govorovo vadovaujamas, išplaukęs iš Kauno su 100 t kroviniu, į Jurbarką atplaukė trimis valandomis greičiau, negu buvo užplanuota. Girdi, "paspartintais greičiais" naujo derliaus grūdus gabeną taip pat motorlaisviai "Amūras" ir "Angara". O iš viso Nemuno upeiviai, kaip giriasi okupantai, šiemet pergabenę dešimtimis tūkstančių tonų daugiau, negu per tą patį laiką, praėjusiais metais. Ne vienas iš lietuvių norėtų žinoti, ką motorlaisviai "Volga", "Amūras" ir "Angara" į Lietuvą atgabeno vietoj į Rusiją išvežtų lietuviškų gėrybių? Kodėl apie tai okupantai tyli? Kodėl jie nieko nesako apie tuos atvejus, kai patys lietuviai niekais paverčia per daug ryškiai okupantų rusų šios rūšies "iniciatyvą", kaip kad yra pvz. atsitikę su "Marijos Melnikaitės" laivu 1952 metais. "Marijos Melnikaitės" vardu buvo perkrikštytas senasis lietuvių laivas "Aušra". 1952 m. rudenį "M. Melnikaitės" laivą, kuriuo plaukė agitatorių komanda, pakeliui sustabdė partizanai. Jie laivą iš pradžių apšaudė — tada agitatoriai išėjo į vandenį. Bet kapitonas laivo neapleido ir jį pasuko į krantą. Suėję į vidų "miško broliai" išpylė visą kurą ir laivą padegė. Laive išdegė medinės dalys, bet pats laivas nenuskendo.

Specialistų vežimai tebeina

Kad išvežamieji į Sibirą ir į kitas tolimiausias Sov. Sąjungos sritis savo laisvais per daug nekeltų tarp žmonių nerimo, tai komunistinė propaganda nuolat skelbia "plėšinių pirmūnų" tikrus ar tik jų vardu parašytus laiškus, kuriais visokiais būdais giriamas naujasis gyvenimas ir "plėšiniuose" tariamai pasiekti laimėjimai. Štai š. m. spalio 3 d. Vilniaus radijas vėl paskelbė, į Akmolinsko sritį išsiųstų Kauno ir Alytaus auto transporto kontoros šoferių laiškus, kuriuose rašoma, kad šoferiai Skarancovas, Belevičius, Miglinas ir Obuchovas esą įrašyti į Akmolinsko srities "garbės lentą". Jie esą pasiekę "aukštus darbo rodiklius pervežant pirmojo derliaus grūdus" ... Vilniaus radijas atvirai prisipažįsta, kad "partijai pašaukus, šimtai Tarybų Lietuvos jaunuolių ir merginų išvyko į naujų žemių įsisavinimo rajonus." Iš Čkalovo srities Adamovskio tarybinio ūkio garliaviškė Aldona Budre-

1.650 rb., pora moteriškų kojinių 30 rb., kiaulienos kg. 30 rb. Sovietuose ir dabar daug ko trūksta, o eilės prekių visai neįstengia nusipirkti ne tik kolchozininkas, bet ir šiaip pramonės darbininkas. Jeigu minimieji amerikiečių žurnalistas būtų galėję nuvykti į Pabaltijo kraštus, kad ir į mūsų pavergtąją tėvynę, tai jie, palyginę prieškarines ir dabartines amerikines kainas su sovietinėmis, būtų galėję patys vaizdžiai įsitikinti, kaip bolševikai, tariamai "išlaisvinę" Pabaltijo kraštus, faktiškai juos susmukdė ir nuskurdino. O dar ir dabar Lietuva su Latvija ir Estija ne vienam iš okupantų atrodo ir tebėra "mažoji Amerika". Net ir patį Salisburį gyventojai Sibire dažnai palaikydavo pabaltiečių.

vičiūtė, ten turinti baudžiamą vilkti su savo broliu Vincu, laiške taip pat prisipažįsta, kad tarp minimojo ūkio mechanizatorių esą "daug ir iš mūsų respublikos". Jis jau "įsisavino" 32.000 ha. Ji pati traktorius DT54 suarusi 430 ha dirvonų. Pastebėję tokį aukštą jos išdirbį, bolševikiniai vadovai pagaliau užsodino ant traktoriaus ir jos broli, anksčiau turėjusį dirbti tik prikabinėtoju. Greita esą oragnizuojami dar 4 sovchozai, į kuriuos "įsisavinti derlingų stepių žemių", ligi tol niekieno nenaudotų, ji kviečia atvykti ir kitus savo draugus. Matyti, tokiais kvietimais bolševikai tikisi daugiau sutraukti kandidatų, negu tiesiog paskirdami į darbus.

Prastai Lietuvoje su žemės ūkiu.

Net "Pravda" š. m. rugsėjo 30 d. užsipuolė Lietuvos žemės ūkio vadovus ir Lietuvos kom. partijos vadovybę, kad "atsilikam". Lietuvos laikraščiai š. m. spalio 1 d. gavo persispausdinti "Pravdos" paskelbtą minimąjį V. Kornilovo straipsnį, pavadintą "Kodėl LTSR atsilieka vykdant žemės ūkio darbus?" Straipsnyje, be kita ko, rašoma: "Susi-daro įspūdis, kad respublikinės organizacijos tik formaliais sumetimais doro nutarimus, liečiančius žemės ūkio klausimus, kad galėtų pasakyti: mes turime šiuo klausimu nutarimą. Kom. partijos c. k. apkaltintas, kad silpnai organizavo "masinį politinį darbą kaime ir blogai mobilizavo dirbančiuosius neatidėliotiems žemės ūkio darbams". Lietuva savo žemės ūkio darbais yra atsilikusi nuo kaimyninių kraštų. Visi žino, ką toks "Pravdos" papeikimas reiškia. Ir kaip neatsilikis, jei Lietuvoje apstu tokių pavyzdžių, kurį pvz. š. m. rugsėjo 29 d. iškelia per Vilniaus radiją kad ir Druskininkų rajono "Taikos" kolūkio zootechnikas Latikas. Kalbėdamas apie kolūkyje veislei paliktas 28 telyčaites, jis pažymi, kad tik 8 iš jų buvo rastos tinkamomis iš "produktyviausių visuomeninės bandos karvių", o kitos 20 — "kontrakcijos keliu įsigytos iš kolūkiečių kurių karvės ... davė didžiausią pieno išmilžį." Šituo pasakymu atskleista ir visa sovietinio žemės ūkio "paslaptis" — kad geriausias telyčaites tenka skolintis iš "buržuazinių liekanų" ...

Šiais metais "Tiesoje" iki įkyrumo rašyta apie gamybos didinimą ir ypač spartesnį duoklių atidavimą. Norint pasiekti geresnių rezultatų, kaip praneša rugsėjo 9 d. "Tiesa", sumažintos grūdų privalomųjų pristatymo normos 35%, taip pat nurašytas kolūkiams ir padiniams pristatytajams įsiskolinimas pagal privalomuosius grūdų pristatymus bei atlyginimą natūra už MTS darbus. Matyti, ir partija įsitikino, jog net ginkluoti MVD daliniai nebegali išreikalauti iš elgetynų jiems skirtųjų duoklių. Užtat kolektyvininkai viliojami į naujas pinkles, priverstus juos sudaryti grūdų pardavimo sutartis su vartotojų kooperatyvais. Į Rusiją reikalaujama kuo daugiausia išvežti iš Lietuvos net ir šieno, o kolchozininkams partija siūlo tenkintis silosavimu bulvienojų, piktžolijų ir kitų augalų, kuriuos tegali esti tik iš bado dvėsia gyvuliai.

* N. Lietuvos laikais per Vėlines Kauno kapuose susirinkdavo tūkstančiai žmonių, kurie prisimindavo savo mirusius artimuosius ir kapinėse palaidotus valstybės vyrus bei visuomenės veikėjus.

LAISVOJO IR KOMUNISTINIO PASAULIO TAIKI KOEGZISTENCIJA NEGALIMA

COMMITTEE ON COMMUNIST AGGRESSION PRANEŠIMAS APIE JO SURINKTUS DUOMENIS IR IS JŲ PLAUKIANCIAS ISVADAS.

(LAIC) — Atstovų Rūmų Komunistų Agresijai Tirti Komitetas paskelbė savo antrąjį pranešimą, daugiausia liečiantį paskutiniu metu vykdytus apklausinėjimus, kuriame su-traukta išdėstomi surinkti apklausinėjimų metu duomenys ir iš tų duomenų plaukiančios išvados.

Pranešime pažymima, jog komitetas gegužės, birželio ir liepos mėnesį Chicagoje, New Yorke, Londone, Muenchene ir Berlyne apklausė 112 liudininkų žodžiu ir priėmė daugiau kaip 200 parodymų raštu bei daug dokumentinės medžiagos, kas taip pat prijungta prie rekordų ir bus vėliau paskelbta. Klausinėti buvo lenkai, vengrai, bulgarai, rumunai, estai, latviai, lietuviai, ukrainiečiai, gudai, vokiečiai, čekai, slovakai, rusai. Su priesaika parodymai raštu buvo priimti iš armenų, gruzinų, azerbaidžaniečių, šiaurės kaukazičių, kazokų, idel-uraliečių, ir turkestaniečių. Liudininkus sudarė įvairiausių visuomeninės padėties ir įvairiausio išsilavinimo asmens, seniau arba paskutiniu metu pabėgę iš už geležinės uždangos ir pasitraukusieji iš savo kraštų. Sovietams juos užimant. Jie visi yra betarpiški liudininkai jų parodymuose išskeltų dalykų.

KOMUNIZMAS TEORIJOS IR PRAKTIKOS

Savo pranešime Komitetas ilgokai apsisistoją prie komunistinės teorijos, kurios pagrindus sudaro K. Markso "Komunistų Manifestas", ir apžvelgia komunistų įsigalėjimo istoriją Rusijoje bei jų pastangas komunistinę santvarką primesti visam pasauliui. Čia iškeliamą jų pastangos labai plačiai išvystyta propaganda visur rasti sau šalininkų, sutartis su naciais, karo metu dėl paradoksalios įvykių eigos pasidarymas Vakarų demokratijų sąjungininkais ir kaip po karo savo užsimojimais jie sunaikino laisvojo pasaulio viltis susilaukti laisvo ir takaus gyvenimo.

Ši įvykių eiga ir paskatino minimą komitetą imtis ištirti visa tai ir surasti komunizmo klausimui tikrą tiesą.

KĄ SAKO SURINKTI DUOMENYS

Toliau pranešime išdėstoma, ką rodo tuo klausimu komiteto surinkti duomenys. Čia pažvelgiama, kaip komunistai paima į savo rankas valdžią, kaip ją išlaiko, koks yra komunistinėj priespaudoj gyvenimas ir rezistencija komunistų kontroliuojamuose kraštuose.

Iš tų dalykų apžvalgos komitetas pirmiausia daro pagrindinės svarbos išvadą, jog

taiki koegzistencija tarp laisvojo pasaulio ir komunistų yra visiškai negalima.

Komitetas yra priėjęs išvados, jog Kremliaus vadovai taikios koegzistencijos mintį perša laisvajam pasauliui tik vienu sumetimu: kad laimėtų laiko pasiruoti galutiniam laisvojo pasaulio puolimui ir kad sulaikytų laisvąjį pasaulį nuo pasiruošimų šį komunistų puolimą atremti.

Komitetas nurodo, jog koegzistencijos politika būtų laisvajam pasauliui fatališka dėl šių priežasčių: (1) kad komunistai nesiruošia taikiai su laisvuojų pasauliu gyventi, o tik nori turėti laiko pasiruoti jo pavergimui; (2) kad tai duotų komunistams laiko išauginti fanatiškai prieš laisvąjį pasaulį nusiteikusią kartą.

Ypač įspūdingos išskilmės būdavo karių kapuose prie impozantiško karių paminklo. Tačiau šį paminklą, paskiausiai gautomis žiniomis, bolševikai pradėjo 1952 m. pavasarį griauti. Karių paminklą tuomet apsupa milicija, kuri prie jo neleidžia prieti, nes žmonės stengiasi ant paminklo uždėti gėlių ir degančių žvakučių. Nektartą pasitaikydavo, kad ir pro tokią milicininkų "užtvarą" pralindę vaikai uždegdavo žvakutes, kurias paskui milicija kepurėmis nudaužydavo. 1953 m. minimasis karių paminklas buvo apvestas 3 m. aukštumo medine tvora, kurios lentos iš oro buvo dar sustiprintos vielomis. Bet su laiku žmonės tas vietas apkarpė, o į lentas prirašė visokių tautinių šūkių. Toji pati scena per Vėlines kartojasi kasmet ir baigiasi minios didingai giedamu Tautos Himnu. Pasitaikydavo, kad milicija stengdavosi kurti nors iš demonstrantų suimti, bet žmonės milicininkų neprileidžia prie numatytų jų aukų. Pereitais metais per Vėlines aplink šį paminklą buvo sustatyti jau ne eiliniai policininkai, bet leitenantai ir vyr. leitenantai. Tačiau ir vėl pasikartoję įprastinės scenos, nors pačioje minioje buvo ir neuniformuotų milicininkų.

nes jie deda visas įmanomas pastangas ta kryptim indoktrinuoti vaikus. Tad koegzistencija vestų tik į laisvojo pasaulio sunaikinimą.

Toliau Komitetas skelbia šias savo išvadas: (1) kad komunizmas niekur neatsistojo valdžion legaliu demokratiu būdu, bet visur buvo įvestas smurtu; (2) kad, paėmę į savo rankas valdžią, komunistai stengiasi savo smurtą pridengti legalumo skraiste, darydami tariamus rinkimus, kurie tačiau yra gryna apgaulė, nes jų rezultatai seniai prieš balsavimus yra komunistų nuspresti ir jokio laisvo bei slapto balsavimo nėra; (3) jog komunistai valdžią išlaiko tik smurtu; (4) kad gyvenimas komunistinėj santvarkoj yra absoliuti tiranija; (5) kad bet kokias sutartis komunistai laiko tik nieko nevertu popiergaliu; (6) kad komunizmas yra sąmokslas, kuris naudojasi nusikaltėliškais būdais įvesti pasaulyje raudonojo kolonializmo sistemą; (7) kad pavergtos tautos ir kitų komunistų kontroliuojamų sričių gyventojai anti-komunistinio nusistatymo bei draugiškos Vakarams; tačiau liudininkų parodymais laikas dirba komunistų naudai ir kad anti-komunistinė propaganda kai kuriais atžvilgiais neduoda pageidaujimų vaisių; (8) pabėgėliai iš anapus geležinės uždangos iškelia reikalą tinkamesnės pabėgėliams prieglaudos teikimo programos, kuri padarytų neveiksmingą komunistų propagandą, jog pabėgėliai paliekami savo likimui, kai jie daugiau nereikalingi; (9) kad komunistų vadai JAV-bes laiko didžiausia kliūtis komunistinti pasaulį; (10) kad komunistai be atodairios persekioja visų konfesijų tikinčiuosius ir yra panaikinę tikėjimo laisvę; (11) kad šeima — civilizuoto pasaulio pagrindinis vienetas — yra griauinama; (12) kad komunistinė tvarkoj nėra nei organizuota, nei neorganizuoto laisvo darbo. Taip pat ir kitos asmens laisvės yra panaikintos.

KOMITETO REKOMENDACIJOS

Remdamasis savo padarytomis išvadomis, komitetas padarė tolimesnei JAV politikai komunizmo atžvilgiu šias rekomendacijas: (1) kad JAV prezidentas imtųsi iniciatyvos susaukti tarptautinę konferenciją šiems reikalams sutarti:

(a) formaliai konstatuoti, kad komunistinis režimas, kurio žinios yra 800,000,000 žmonių, nereprezentuoja tų žmonių valios;

(b) nutraukti su Sovietais ir Maskvos kontroliuojamais režimais diplomatinis santykius;

(c) patvirtinti solidarumą su komunistų pavergtomis tautomis;

(d) paruošti programą prekybinėms sutartims ir visai prekybai su komunistais nutraukti;

(e) paruošti dinamišką programą komunistiniam sąmokslui atremti;

2. Kad prezidentas tuojau sukurtų 1951m. Mutual Security Act numatytus tautinius komunistų pavergtųjų tautų karinius dalinius;

3. Kad Kongresas įstatymo keliu imtųsi užtikrinti pabėgėliams iš anapus geležinės uždangos įsikūrimo laisvajame pasaulyje galimybes;

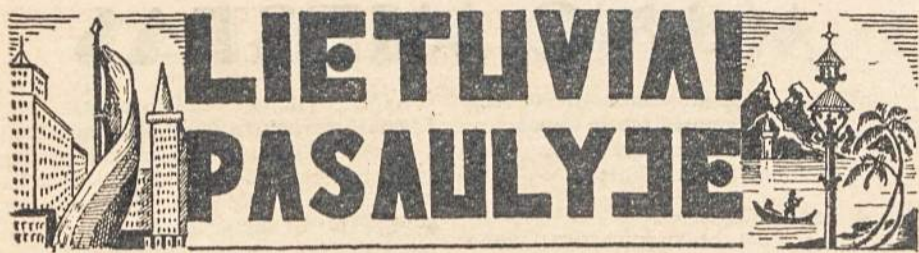
4. Kad taikos koegzistencijos mintis būtų pripažinta komunistiniu mitu;

5. Kad NATO rėmuose būtų sukurta teisinė komisija, kuri rinktų medžiagą apie komunistų nusikaltimus, už kuriuos nusikaltėliai eventualiai turėtų būti teisiami;

6. Kad JAV ambasadorius Jungtinėse Tautose šį komiteto pranešimą ir jo surinktus duomenis perduotų kitų tautų atstovams, tuo būdu sudarant kitoms tautoms galimybę susipažinti su medžiaga, parodančia komunistų vykdomus nusikaltimus bei jų sudaromą laisvoms tautoms pavojų.

Tenka pastebėti, kad prie šios dalykų raidos yra žymiai prisidėję ir lietuviai, nes dabartinis Committee on Communist Aggression yra atsiradęs iš buvusio Komiteto Komunistinei Agresijai prieš Pabaltijo Kraštus Tirti, kuris buvo sudarytas iniciatyva ir daug pastangų dedant ALT-ai. Taip pat ir lietuvių parodymai prieš abiems komitetams daug prisidėjo nušviesti tikruosius komunistų tikslus bei jų pavojų JAV-bėms ir visam laisvajam pasauliui.

* Vėžio Ligai Tyrinėti Tarptautinio Instituto direktorius Dr. H. Smalpage pareiškė, kad jis atradęs vėžio ligos sukėlėją ir priemones šią ligą gydyti. Pradžiai metais Dr. Smalpage už tyrinėjimus šioje srityje gavo aukščiausią Jungtinių Tautų premiją. Jis yra australas.

ARGENTINA

V. Krėvės akademija.

1954 m. rugsėjo 26 d. Lietuvos salėje, Brasil 835, Avellaneda, Bs. As., V. Krėvės paminėti kultūrininkų ir visuomenininkų būrelis suruošė akademiją.

Apie V. Krėvės gyvenimą ir kūrybą paskaitas skaitė ats. gen. T. Daukantas ir J. Vedegys. V. Krėvės raštų ištraukų skaitymė ir meninė dalyje dalyvavo: L. Paliulionytė, L. Petravičienė, A. Žekytė, A. Noreikienė, O. Deveikienė, T. Jackevičius, muz. V. Rymavičius ir vyrų oktetas, vad. V. Cibavičiaus. Salutiniam kambariui buvo J. Vedegio surengta parodėlė mūsų spaudos atgavimo 50 m. sukakčiai paminėti. Pats minėjimas paskaitų ritumu ir geru meninės dalies atlikimu paliko tikrai kultūringą įspūdį.

* Lietuvos parapijos sodelyje, Avellaneda, Bs. As., L. S. K. "Kovas" surengė sporto aikštelės atidarymo šventę. Programoje po oficialaus atidarymo ir kun. dr. A. Kleivos ir LSK "Kovo" pirm. dr. A. Kairelio sveikinimų buvo tinklinio ir krepšinio rungtynės. Po rungtynių sportininkai ir svečiai buvo pakviesti į lietuvišką alutį. Šventėje, kaip žiūrovai, dalyvavo taip pat latvių ir estų sportininkai.

D. BRITANIJA

* Londone organizuojama lietuvių mokykla, kurią lankyti sąregistruota apie 40 vaikų.

* Dr. K. Valteris, ilgesnį laiką dirbęs Birminghamo un-te, gavo teisę savarankiškai verstis gydytojo praktika ir persikėlė į Herfordo miestą Valijoje.

J. AMERIKOS VALSTYBĖS

* JAV-bių LB LOKas paskelbė pranešimą dėl registravimosi Bendruomenės centruose: savo apygardos valdyboje arba tiesiai JAV-bių LOKe. Registruotis gali kiekvienas tiesioginiai arba per kitus asmenis tie Amerikos lietuviai, kurie praktiškai nepriklauso prie savo gyvenamųjų vietovių apylinkių. Tautiečiai taip pat paskatinti įnešti tautinio solidarumo mokesť.

* Visi Kersteno komiteto nariai kandidatuoja į naują JAV-bių kongresą. Kurie iš jų bus išrinkti toliau, parodys lapkričio 2 d. Tačiau dabartinio komiteto įgaliojimai dar nesibaigia iki š. m. gruodžio 31 d. ir po rinkimų komitetas galėtų apklausti dar keletą liūdininkų. Aplenus Hartfordą, paskiau liūdininkai plačiau apklausti buvo numatyti Wilkes Barre, Pa., kur buvo sutarta iškviesti ir visą eilę lietuvių.

* Dėl sumažėjusio darbo pastaruoju metu ir visa eilė lietuvių atleista iš tarnybų. Atleisti jie gauna po 30 dol. bedarbio pašalpą savaitę. Metęsi į namų ir automobilių pirkimą mūsų tautiečiai jau kiek apsiraminę. Daug kas priima amerikiečių pilietybę. Tik skundžiamasi, kad jaunimas smarkiai nutausta, o nemaža, palyginti, lietuvių išteka už amerikiečių. Užtat tų mūsų tautiečių, kurie yra vedę vokiečius, žmonos jau beveik visos gerai išmokusios lietuviškai ir kalba jau beveik be jokio akcento.

Iš kultūrininkų gyvenimo.

* Prof. St. Kolupaila profesoriauja garsiam Amerikos un-te Notre Dame, Indianos valstybėje. Pažymėtina, kad šiuo metu baigiama statyti pagal prof. Kolupailos projektą ir norą un-to hidraulikos laboratorija.

* New Yorke didžiulė biblioteka savo grafikos skyriaus muziejui nupirko 4 V. K. Jonyno darbus — graviūras. Tai medžio raižiniai: šv. Antanas, "Meilės Zvaigždė", "Piemenėlis laukuos" ir litografinė technika sukurta spalvota graviūra "Bacharach", Reino pakrantės vaizdelis.

* Antanas škėma, Lietuvos dramos aktorius, iševioje pasižymėjęs kaip dramaturgas ir rašytojas, šiuo metu dirba Brooklyno savaitrašty "Vienybė".

* Jaunas lietuvių poetas ir filminkas Jonas Mekas parašė eilėmis atsakymą čiliečių Sovietų propagandininkui Pablo Nerudai, kuris yra gavęs Stalino literatūros premiją ir bolševikų aukštinaamas visame pasaulyje. Atsakymas buvo atspausdintas viename Amerikos žurnale.

* Spalio 16 d. Rochesteryje įvyko dainos ir literatūros vakaras. Jame su lietuviškomis dainomis ir aršjomis pasirodė V.

Pilipavičiūtė-Sabalaiuskienė, kuri Rochesteryje dėsto jau keleri metai vokiečių k. ir dainavimą ir yra amerikiečių labai mėgstama, taip pat su naujausia kūryba J. Jankus.

* Smuikininkas Iz. Vasiliūnas dažnai pasirodo lietuvių kolonijose su smuiko koncertais ir ateinančiais metais tikisi galėsianį patekti dirbti į vieną iš geriausių amerikiečių simfoninių orkestrų. Su lietuvių visuomene nevengia kontakto ir amerikietis smuikininkas Vyt. Kušelka.

* Prof. Pr. Skardžius šiuo metu išsiųsęs lanko un-to katalogizacijos kursą ir tikisi ateityje gauti darbo bibliotekoje.

* Buv. "Mūsų Krašto" Vokietijoje redaktorius A. Laikūnas, mokėdamas linotipininko darbą, vieno vokiečio spaustuvininko įmonėje po darbo po 4 val. kasdien praktikuojasi ir tikisi su laiku gauti gerai apmokamą linotipininko darbą.

* "Lietuvių Dienų" vyr. redaktorius J. Vitėnas, kurio diplomą pripažino Kalifornijos un-tas, toliau jame gilina politinius mokslus.

* D. Bendoriūtė, gavusi matematikos daktaro laipsnį, išvyko profesoriauti į Cornell un-tą Ithaca, N. Y. valstybėje.

* Akademikai skautai Čikagoje pasiryžę mokslo ir pramonės muziejuje įsteigti lietuvišką sekciją. Projektą ruošia arch. Kovalskis ir inž. Br. Lukšaitė, vidaus įrengimus paruoš Br. Jameikienė.

* Š. m. rugsėjo 26 d. didžiausia New Yorko radijo stotis WNYC ištisą valandą transliavo iš Brooklyno bibliotekos didžiosios salės ten vykusį koncertą — iškilmes, suruoštas lietuvių spaudos atgavimo 50 m. sukakčiai paminėti. Stoties pranešėjas labai šiltai atsiliepė apie Brooklyno lietuvių "Operetės" chorą su jos dirigentu J. Stankūnu, V. Jonuškaitę, pasigėrėtinai padainavusią lietuvių liaudies dainų, ir jai akomponavusį A. Mrozinską, kuris taip pat paskambino keletą Čiurlionio preludų ir nokturnų. Amerikiečius su lietuvių spaudos atgavimo reikšme supažindino buv. Am. Balso režis. J. Bolevičius.

* Amerikos lietuvių spauda paminėjo taip pat prieš 20 metų mirusį muziką J. Naujalį, lietuviškosios muzikos patriarchę.

* Pianistas A. Kuprevičius Clevelande gyvena jau antruosius metus ir neseniai pasirašė antriesiems mokslo metams sutartį su Clevelando muzikos mokykla. Darbą pradėjo rugsėjo 20 d. šiuo metu turi per 40 mokinių, daugumas — lietuvių naujųjų ateivių jaunimas. Šalia pedagoginio darbo sėkmingai reiškiasi savarankiškais piano rečitaliais.

Rašytojų suvažiavimas Čikagoje.

Mūsų bendradarbio iš JAV-bių pranešimu, Čikagos lietuvių gausiai atsilankė literatūros šventės, suruoštos baigiant rašytojų suvažiavimą. Suvažiavimui pirmininkavo J. Aistis iš New Yorko ir poetas J. Mikuckis iš Baltimorės.

R. Dr-jos pirm. B. Babrauskas padarė išsamų pranešimą iš LR Dr-jos veiklos. Juozas Švaistas savo, kaip revizijos komisijos pirmininko, pranešime nušvietė veiklos apimtį. Naujais nariais į Lietuvos Rašytojų Draugiją vienu balsu priimti Barėnas iš D. Britanijos, A. Landsbergis ir J. Blekaitis iš New Yorko. Garbės nariais pakelti Ignas Šeinius švedijoje ir prof. Eretas šveicarijoje. Mirusieji nariai — Krėvė, Savičkas ir Vydūnas — pagerbti tylos minute.

Teatrinė veikla.

Clevelando Vaidilos teatras, vadovaujamas P. Maželio, spaudai paminėti skiria spektaklį — S. Čiurlionienės "Aušros Sūnus", kuris įvyks lapkričio mėnesį. Taip pat numato pastatyti Venslausko įscenizuotą pasaką jaunimui "Užburtoji dėdelė". VI. Brazilio vadovaujamas antrasis Clevelando lietuvių mėgėjų teatras spalio 16 d. Čikagoje vaidina P. Vaičiūno "Sulaužytąją priesaiką". Vaidinimas surengtas spalio 9 d. proga — jį parengė Vilniaus Krašto Lietuvių Sąjungos Čikagos skyrius. Toji pati grupė spalio 24 d. ruošėsi statyti M. Petrausko operetę "Consilium facultatis". Š. m. spalio 3 d. Čikagoje su pasisekimu suvaidinti "Naujieji žmonės". Jų pagrindinius vaidmenis atliko H. Kačinskas ir St. Pilka. Senieji lietuvių teatro veteranai susilaukė didžiulių ovacijų. Kačinskas ta proga pareiškė nuomonę, kad mūsų teatralai ir dramaturgai turėtų paieškoti sau daugiau temų iš šviesaus N. Lietuvos laikotarpio, Amerikos lietuvių gyvenimo, iškelti pilko kasdieninio žmogaus heroizumą.

Nauja Tautos Fondo vadovybė

Naujoji Tautos Fondo Valdyba 1954 m. spalio 8 d. išleido visoms Tautos Fondo Atstovybėms ir įgaliotiniams tokį aplinkraštį:

Gerbiamieji!

VLIKas savo 1954 m. rugpjūčio 13 d. posėdyje pakeitė kai kuriuos Tautos Fondo nuostatus ir išrinko naują Tautos Fondo Valdybą, kuri šiaip pasiskirstė pareigomis: TF Valdybos pirmininkas — V. GAILIUS, TF Valdybos pirmininko pavaduotojas — J. JAKS-TYRIS, TF Valdybos sekretorius — A. LIUTKUS.

Kaip matome, yra panaikintas Tautos Fondo Valdytojo postas (T. Fondo statuto §4 dabar taip skamba: "Tautos Fondo išrinktoji Valdyba renka iš savo tarpo pirmininką"), TF Valdytojo vietoje įvedant TF Valdybos pirmininką. Tuo pačiu VLIKas sudemokratinio TF Valdybos veiklą, padalindamas atsakingumą už laisvinimo reikalams lėšų rinkimą ir suaukotų pinigų laikymą lygiomis visiems Tautos Fondo Valdybos nariams. Šio patvarkymo akivaizdoje kai kieno bandytas daryti priekaištas, esą TF pinigų laikymas ir jų išleidimas galys vykti be pakankamos kontrolės, turės dar mažiau pagrindo, negu jis bet kada anksčiau galėjo turėti.

Naujoji TF Valdyba, š. m. rugsėjo 24

KANADA

* Pirmasis Maž. Lietuvos Bičiulių Dr-jos visuotinis suvažiavimas įvyko rugsėjo 25 d. Toronte. Jį pradėjo centro pirm. A. Lymantas, vadovavo L. Tamašauskas ir K. Prialgauskas. Suvažiavimą sveikino gen. kons. V. Gylis, LLK atstovas ir mažlietuvių rezistencijos pirm. M. Brakas, Kanados LB pirm. J. Matulionis ir kt. Raštu pasveikino MLT prezidiumo pirmininkas E. Simonaitis ir visa eilė kitų. Centro valdybos vardu pranešimą padarė A. Lymantas. E. Simonaičiui atvykus į Ameriką, ten susikūrė keli MLB skyriai, tarp jų trys Kanadoje. Suvažiavimas patvirtino tiksliau suredaguotus MLB įstatus ir priėmė darbų planą. Numatyta išleisti anglų kalba Maž. Lietuvos istoriją, taip pat pasisakyta dėl vokiečių pretenzijų į lietuviškąsias žemes. Į naują c. valdybą išrinkti A. Lymantas, V. Peteraitis, E. Botyrienė, K. Andriuskevičius ir P. Narbutas. Į rev. komisiją — inž. Dragašius, L. Tamašauskas ir Buntinas. Norima į organizaciją sutelkti kiek galint daugiau žmonių ir juo plačiau paskleisti žinojimą apie Mažąją Lietuvą.

* Tarptautiniame akdų gydytojų suvažiavime Montrealyje dalyvavo ir lietuvi dr. Arštikaitytė, kuri perskaitė savo mokslinį darbą. Arštikaitytė yra atidariusi savo akių kabinetą Toronte.

* Dr. E. Andriukaitis paskirtas valstybinio neurologijos ir psichiatrijos instituto vedėju Notre Dame ligoninėje.

* Toronto kard. J. C. McGuigan Toronte lietuvių šv. Jono Krikštytojo bažnyčiai įteikė 2.500 dol. asmeninę auką.

ČIURLIONIO ANSAMBLIUI 15 METŲ

Čiurlionio Ansamblis šiais metais mini 15 metų sukaktį. Šį rugenį turės koncertus: ALRK Federacijos kongreso Clevelande, Ohio, spalio 10 dieną rengtoje spaudos minėjimo akademijoje Ansamblis davė liaudies dainų koncertą. 105 pačios dienos vakare — religinės muzikos koncertą, Ansamblio atliktas šv. Jono katedroje. Spalio 16 d. — koncertas Detroito ir spalio 17 d. — Toronte, Kanadoje. Abu koncertus parengė bendruomenės valdyba, o spalio 31 d. Wilkes — Barre, Pa., rengia lietuvių RK parapijos vadovybė.

Lapkričio 14 d. koncertas Čikagoje — jį rengia "Naujieji" redakcija. Kitą pusmetį numatomi koncertai surengti Ohio ir kt. valstybių mažesniuose miestuose, kaip Columbus, Akron, Dayton (visi Ohio), Pittsburgh, Pa., ir Rochester, N. Y. Jei sąlygos leis — bus dar Windsore ir Hamiltono, Kanadoje. Pačiame Clevelande sukaktuvinis 15 metų koncertas numatytas apie balandžio pabaigą didelėje Severance Hall. Koncerto programa ruošama labai plati. Ligi to laiko numatoma išleisti "Čiurlionio Ansamblio monografiją", kurią redaguos J. Brazaitis.

Šiuo metu Ansamblis turi per 70 dalyvių, kurių daugumą sudaro studijuojantys jaunimas. Nuo š. m. sezono pradžios kūrinių programoje yra kai kurių pakeitimų. Programos bus sudaromos iš 3 dalių: 1 dalis — iš mūsų kompozitorių originalių kūrinių ir laisvai stilizuotų bei perkomponuotų liaudies dainų, 2 dalis — grynai liaudies dainos su kanklėmis ir 3 — liaudies šokiai. Čiurlionio Ansamblis, kaip ir ligi šiol, naudos savus ir kvietinius solistus.

ir spalio 1 d. d. perėmusi iš buv. TF Valdytojo lėšų laikymą, įgyvendino seną VLIKo ir Tautos Fondo nusistatymą — atskirti ne tik formaliai, bet ir efektyviai Tautos Fondo lėšas nuo Vykdomosios Tarybos veiklai skirtų pinigų. Bet kokie Tautos Fondo pinigų pervedimai Vykdomosios Tarybos nario. Šioji aplinkybė dar daugiau sustiprina Tautos Fondo savarankiškumą, nes jis tampa lygiagrečiai Vykdomajai Tarybai institucija, tiesiogiai priklausančia ir už savo veiklą atsakinga tikrai VLIKui. Visi Tautos Fondo patvarkymai raštu bus atliekami dviejų parašais iš trijų Valdybos narių.

Pradėdama eiti savo pareigas, Tautos Fondo Valdyba šioje vietoje dar norėtų paliesti Tautos Fondo apyskaitos viešumo klausimą. Nors šį klausimą visu aštrumu kelia dažniausiai tie, kurie nieko Tautos Fondui neaukvoja, TF Valdyba iš principo sutinka, kad visuomenė, ypač aukotojai, kiek galint daugiau žinotų apie Tautos Fondo lėšų sunaudojimą. Iš kitos pusės tačiau negalima pamiršti tų sąlygų, kuriose šiandien dirbama. Todėl Tautos Fondo Valdyba yra nusistačiusi ieškoti būdų, kurie leistų patenkinti teisėtą aukotojų reikalavimą.

— žinoti, kaip yra Tautos Fondui suplauskios jų aukos naudojamos, neprasiliekiant su konfidencialumo reikalavimais. Ryšium su tuo tenka atkreipti malonų Jūsų dėmesį, kad šia kryptimi pirmas žygis jau yra padarytas gana plačiai ELTOS biuleteny paskelbiant Vykdomosios Tarybos atskirų tarnybų atliktų ir projektuojamų darbų apžvalgą. Visos Tautos Fondo operacijos yra VLIKo Kontrolės Komisijos prižiūrimos. Kontrolės Komisija, kuri savo sudėtimi apima įvairias politines kryptis, du kartus per metus daro nuodugnias revizijas ir VLIKo pilnates posėdyje praneša duomenis apie Tautos Fondo veiklą. Tad, pradėdama darbą, Tautos Fondo Valdyba kreipiasi į TF Atstovybes ir įgaliotinius, kviesdama juos nuosirdžiai bendradarbiauti ne tik vykdant Tautos Fondo Valdybos pranešimus, bet taip pat informacijomis, pastabomis ir sugestijomis paremiant jos veiklą. TFV tikisi, kad kartu veikdami, vienas kitą remdami, jausdamiesi esą vienos ir tos pačios organizacijos įvairias funkcijas einą nariai, galėsime atlikti mums tautiniu požiūriu šioje situacijoje tenkančias pareigas. Prašydami priimti mūsų geriausius linkėjimus ir tikėdamiesi, kad ateityje tarp TFV-bos ir Atstovybių bei jų įgaliotinių susidarys tamprus, intensyvūs ir nuosirdūs ryšiai,

Reiškiamo pagarbą:

Tautos Fondo Valdyba

Iš MŪSŲ KAIMYŲ GYVENIMO

Naujasis Latvijos ministeris JAV-se A. Spekke labai energingai įsijungė į tautos laisvinimo veiklą Amerikoje. "Latvija" nusiskundžia, kad emigravę į Australiją latviai greit nutausta. Ne tik jaunimas, bet ir senesnio amžiaus ne vienas savo tarpe nebekalba latviškai.

* Vokiečių spaudos žiniomis, lenkų egziline vyriausybė Londone ruošiasi praveisti rinkimus, pagal kurių rezultatus būtų sudarytas naujas lenkų parlamentas tremtyje. Šis parlamentas veiktų kaip "Lenkijos Respublikos Taryba" ir pavaduotų lenkų "Tautos Tarybą" (Rada Narodova), kuri, pasibaigus jos kadencijai, 1954 m. pavasarį išsiskirstė. Sapiha, Zaleskio paskirtas naujuoju Lenkijos prezidentu, dar vis tebėra rytinėje Afrikoje ir skelbia, kad prezidento pareigas tik tada perimsias, kai dabartinis prezidentas bus jau pasitraukęs. Kaip žinoma, lenkų galia egziline vyriausybė tremtyje neseniai yra pasiskelbęs ir gen. Anderso vadovaujamas "triumviratas". Sapiha turės šalininkų ir tarp Anderso pasekėjų.

JAV-bės PADEDA IESKOTI NAFTOS AUSTRALIJOJE

Amerikos firma gamina specialius traktorius bei vilkikus su plačiom padangom, kad galėtų važiuoti dykumomis. Šios priemonės bus panaudotos šiaurės-Vakarų Australijoje ieškant naftos išteklių. Geologai tvirtina, kad tame rajone gali būti dideli naftos ištekliai, nes paviršius yra lygiai toks pat, kaip ir tų vietovių, kur buvo atrasti dideli naftos kiekiai.

Redaguoja O. A. Pridotkaitė

Alė Rūta

MERGAITE, PAŽVELK Į SAVE

Mes esame jaunos, ir gyvenimas mums nešykšti netikėtumų. Tėvai ir globėjai mus lepina, draugai giria, pažįstamieji skiria daug, kartais perdėto, dėmesio, taip vadinamos simpatijos apibėria komplimentais, o kartais meilės žodžiais ir gražiais pažadais. Mūsų kvapas — jaunystė, ir todėl saulė mums nenustoja šypsotis, ir draugų spiečiai įieško mūsų, lenkiasi, glosto mus, lepina. Ir dėl šito ne viena mergaitė nustoja būti gėle, šaknimis išaugusia iš žemės ir žydinčia pilnu žiedu, o virsta peteliške, be tikslo besiblaškanti jaunystės šviesoj ir dažnai savo trumpas dienas baigiančia tragiškai.

Yra kitokių mergaičių. Joms jaunystės saulė aptemdyta išorinių ar vidinių debesų, joms gyvenimas — naktis, žmonės — kankintojai ir kankiniai, visi įvykiai — nelaimių ženklai, visos dienos — kančia arba beprasmybė. Jų žvilgsnis į pasaulį ir žmones pro tamsius akinius pagauna tiktai dėmes, siaubą, ironiją, pikta su-rauktą veidą. Juodi tų akinių kontūrai atstumia, ne patraukia, saulės spindulius ir žmonių širdis. Ir tokios mergaitės jaučiasi nuskriaustos, kiekvienas išgirstas žodis jas gelia, kiekviena diena skaudina.

Tačiau dauguma yra vidury, tarpe tų dviejų tipų mergaičių. Manau, ir mes esame vidury. Mus glostončiai veikia pagyrimai; būti lepinamoms, atrodo, yra mūsų privilegija; turėti daugelį draugų, kartais dėl mūsų ir kenčiančių, rodos, yra mūsų teisė; imti, bet ne duoti, būti mylimoms, būti pasisekimų viršūnėse; ir taip pat vengti smūgių, pabarimo, pastabų, nekęsti mums nesimpatinių, nepatinamų žmonių, nemėgti nusivylimų, kritimų, pralaimėjimų, rodos, yra mums patogiau ir tinkama. Jaunystė — laikas žy-dėti, o ne būti laužomam. Jaunystė — laikas imtis ir džiaugtis, negalvojant apie grąžą ir skolos atmokėjimą. Taip atrodo mums.

Praeina šventės, ir pavartę daugybę gautų dovanų, kažin, ar pagalvojame: ar dovanų davėjai buvo nuoširdūs, ar ne pati brangiausia dovana yra toji, kuri atseina mažiausiai, bet skirta iš pačios širdies, ar mes tų dovanų buvom vertos ir ar atsilyginsime savo artimiesiems ne būtinais daiktinėmis dovanomis, bet meile, pagarba, gerais darbais ar kuo kitu?

Praeina šventės. Praeina dienos. Praeina džiaugsmingos pramogos ir nelaimės, ir nusivylimai, ir draugysčių įvairūs momentai. Ateina tylios valandėlės, kada liekame vienos. Vakaras. Susikaupimas bažnyčioj. Rekolekcijos. Pasivaikščiujimas. Esame vienos. Nebūkime tada tuš-

čiai vienos, su nuoboduliu veiduos, su nekantrumu, naujų malonių progų laukimu arba su nevilimiu ir su neapykanta visiems ir viskam. Pabūkime valandėlę pačios su savimi. Pažiūrėkime į save iš šalies, tiriančiu žvilgsniu, kritiškai. Įsivaizduokime, kad "aš" tuo momentu yra lyg kitas žmogus, kurį mes apsvartom, charakterizuojam, kaltinam, pabaram, net baudžiam. Ir taip atydziai pažiūrėję į save įvykių perspektyvoj, dažnai atrasime, kad pagyrimai ir komplimentai mums buvo perdėti, kad iki tobulumo dar daug reikia pasitempti, kad tamsios spalvos ir dėmės pasauly bei žmonėse buvo klaidingo regėjimo vaisius arba stačiai mūsų juodų, blogų minčių išsukiamos. Daug pamatysime, tik pabandykim atydziai, atvirom akim pažvelgti į save. Tai ir bus savikritika. Jei norim siekti tobulybės, jei norim keltis iš dulkių, iš mirtim kvepiančio siauro karsto, turim pamėginti ir pamėgti savikritiką. Būkime atlaidžios, stebėdamos kitus žmones, bet būkime griežtos ir negailestingos, stebėdamos pačios save. Niekas mūsų nemato iš taip arti, kaip mes pačios, ir niekas negali mūsų taip perspėti ir pataisyti, kaip savasis stebintis "aš". Tiesa, savikritika gali irgi klysti. Yra žmonių, kurių sąžinė labai negarsiai jiems kalba ir kurių nuomonė apie save yra pati geriausia. Yra ir tokių žmonių, kurių sąžinės balsas plaka juos ir už mažiausius nusikaltimus ir kurie pervertina kitus, o niekina save. Gali pasitaikyti, kad ir mes tokios esame. Pamastykime. Bet ar ne geriau, kai sąžinė balsu šaukia, ir kai savikritika griežta, gal net žiauri, negu kai, einant šunkeliais ar net nusikalstant, vidaus balsas atlaidžiai tyli?

MANO MIESTAS

"Mes tikėjom — mus, Dieve, vedi. Mūs' gyvenimas ten ir kapai. Ir dabar visada man širdy. Skamba Vilniaus Varpai."

Prieš mano valią atskirtas nuo tavęs aš baiminuos dėl tavo gyvasties, o mano mieste! Sapnas tačiau man sakė — tu dar stiprus ir Vytis iš tamsaus dangaus skliauto tave globoja. Tūkstančiai mirusių ir žuvusių, kad tu gyvuotum, rimta eisena traukia į žydria šviesa apgaubtą Gedimino Pilį. Jie tavęs neapleido. Nežmirš ir gyvieji.

Ar yra žmogus, galįs užmiršti miestą, kuris yra jo šalies sostinė? Tu gi esi mano tautos sostinė. Mūsų valdovų buveinė. Vieta, kur amžinoji ugnis ruseno. Sostinė kilnių idėjų ir mokslo. Sostinė meno šventovių. Puikių eklezijų ir karštų maldų miestas. Miestas liūdesio ir džiaugsmo.

Tavo gamtos tamprus ryšys su žmogumi daro tave tarytum simboliu lietuviškos dvasios. Miestas ir gamta mano sostinės — tai neatskiriami elementai.

Ar ryte, ar vakare, žiemą ir vasarą tavo kalnus puošia augmenija. Pilies ir Bernardinų sodai teikia džiaugsmo ir vienišam ir įsimylėjusiam ir pavasario egzaminams besirengiančiam studentui. Platus Užvingio parkas su augalotom pušim kas vasarą išsklaido gyventojų vargus ir rūpesčius. Puošnūs Pilies, Trijų Kryžių, Rasų kalnai ir eilė kalnelių tai ne tuščios vietos, bet gyvųjų būstai ir praeities sargai.

Mėlyna Neries juosta plauna Antakalnio krantus ir praplaukdama paliai žygimantų gatvę sulėtina savo bėgį tarytum pasigėrėdama eile pakrantės medžių, rūmų ir Vileišio žaliuoju Tiltu.

Tavo grožiu įkvėptas Ciurlionis sukūrė gražiuosius paveikslus. Ne vienas poetas apdainavo tavo grožį. Ir svetimtaučiai gėrėsi tavimi. Štai vienas iš jų kalba: "Kiekviena, kuris pirmą kartą atvažiuoja į Vilnių, paveikia šio miesto nepaprasta harmonija tarp gamtos stebuklų ir žmogaus kūrybos — meno.

Tik įsivaizduokime — pusrutuliu nusitęsęs miškuotų kalvų amfiteatras terasomis besileidžias į slėnį; gili Neries vaga, kurios krantai taipgi miškuotų kalvų terasos; akmeninga, ošanti lyg sraunus kalnų upelis, Vilnelė stataus kalno pašlaitėj įliejanti savo vandenį į Nerį ...

Kada Vilnius pradėjo plėstis, slėny pasidarė perankšta ir miestas ėmė kopti į kalvas. O kai po šimtmečių pradėjo dygti bokštai ir bokšteliai, gotiški ir baroko, ir, lyg strėlės šovė į dangų, — nuo žaliųjų Rasų kalnų, nuo stogų rausvumo, eklezinių mūrų baltumo ir iš terasinių sodų tryško toks itališko gamtovaizdžio žavingumas, kad Vilnius teisingai pagarsėjo kaip "Šiaurės Florencija".

Tur būt ne be pagrindo šis vardas. Daug ir italy dirbo mano miesto garbei. O didysis Lietuvos etmonas Mykolas Pacas, pastatęs šv. Petro ir Povilo ekleziją, vieną iš gražiausių Rytų Europoj, rodos, ir buvo Florencijos patricijų Pazzi kilmės. Kiekvienas, kas tave mylėjo, gražino tave šventyklom ir rūmais. Kiti gi ardė ir griovė. Didžiųjų kunigaikščių Rūmus caras liepė išgriauti, nes jie liū-dijo apie tavo galybę. Barbarai išvogė ir pagaliau sunaikino didingus Radvilų rūmus ... Ir taip amžiais, vieni tave globojo, kiti neapkentė. Vienok, tavo gyvybingumo niekad neįveikė, nes stipri yra tauriųjų meilė mano miestui.

Daug čia palaidota tauriųjų lietuvių, kurie norėjo šiame mieste amžinai likti arba kurie jį begindami padėjo savo gyvybes. Čia šviesusis lietuvis kunigaikštis Kęstutis, čia Vytautas Didysis, karalius Aleksandras ir šventas Kazimieras. Tautos patriarchas Basanavičius ilsisi Rasų kapinėse.

Man tave apleidžiant dar švieži buvo kapai šių birželio mėn. 23 d. didvyrių:

plk. Kundroto Viktoro, mjr. Bairūno Broniaus, Klimkos Adomo, Kalasausko Jono, Zebrausko Prano, Kazlausko Povilo, Želos R., Gulbino Antano, Čibiro, Butkevičiaus Viktoro, Muncelio Prano, Kalantos Jurgio, Staneikos Juozo, Kuodžio Kazimiero, Tančiko Vlodo ir dar dviejų Nežinomų Karių.

Jie žuvo dėl tavo, mano mieste, ir mūsų laisvės, kurios troškimą tu kiekvienam įkvėpi. Tavyje atgimė meilė Lietuvai ir iš tavęs pasklido žinia apie šalies nepriklausomybę.

Tavyje praeitis įsiliejo į dabartį, kai Lietuvos kariai 1939m. spalio mėn. 28 d. žygiavo tavo gatvėmis ir Gedimino Pily suplevėsavu Trispalvė. Tą dieną, mano mieste, tu vėl davei saugią globą ne tik lietuviams, bet žydams, gudams, totoriams ir net savo priešams. Džiaugsminga tai buvo diena. Rodos, net apskurę pastatai ir kreivos gatvelės šypsojosi. Užgimė viltys, kad tu būsi vėl dailinamas ir gražinamas ...

Negaliu netikėti, kad taip nebus. Au-dros aplaužo ažuolos, bet po jų, ažuolyno krūtinė alsuoja stipriau. Gyvybės, paaukotos mano sostinei, niekad nebuvo veltui. Ji vėl savo aidinčiais varpais skelbs Lietuvos laisvę.

A. M.

Redaguoja psktn. Alb. Pocius

AKADEMINĖS SKAUTIJOS SUKAKTIS

Spalio 16 d. visuose kraštuose gyvenantieji skautai akademikai iškilmingai atšventė savo veiklos 30-ties metų sukaktį.

1924 m. spalio 16 d. Kauno universitete įsisteigė mišri studentų skautų draugovė. Vėliau studentėms skautėms iš mišrios draugovės atsiskyrus ir persiorganizavus į studenčių skaučių d-vg, studentai skautai nutarė savo draugovę perorganizuoti į korporaciją, kuri pavadinta Studentų Skautų Korporacija Vytis. Korporacijos ženklelis: auksinė lelijėlė mėlyname skyde, o obalsiu pasirinko: Ad Meliorem.

1934 metų pradžioje sudarytas korporacijos statutas ir įsigyta vėliava. Tų pačių metų pabaigoje jau buvo iškilmingai atšventas pirmasis dešimtmetis.

Klaipėdoje, įkūrus Prekybos ir Pedagogikos institutus, tenai greitai pradėjo veikti skaučių ir skautų draugovės, kurios buvo vadinamos Skautiškųjų Studijų Draugovėmis.

Karo audros sustabdė gražiai besivystantį darbą. Okupacijos pareikalavo daug aukų iš korporantų tarpų. Vieni mirė partizanų eilėse. Kiti išėjo knygnešių pramintais keliais į Sibiro tremtį, o daugeliui teko pasitraukti į Vakarus nuo artėjančių Maskvos ordų.

Pasibaigus karo audroms, 1946 m. laisvėje esantieji korporantai susijungė su studenčių skaučių draugove atgaivino korporacijos "Vytis" veiklą. 1947 m. liepos 7 d. persiorganizavus sudarytas Akademiniš Skautų Sąjūdis.

A. S. Sąjūdis dabartiniu metu Amerikoje leidžia savo laikraštį "Mūsų Vytis" ir išlaiko A.S.S. Šalpos Fondą, kuris

remia studijuojantį skautiškąjį jaunimą. Sukakčiai paminėti išleidžiamas istorinis leidinys "Akademiniš Skautija" ir buvo suruošta Kanados — Amerikos pasienyje akademiniš skautų stovykla, kuri atgaivino jėgas naujiems žygiams.

Akademiniam Skautų Sąjūdžiui žengiant į ketvirtąjį dešimtmetį norisi palinkėti, kad greičiau priartėtų ta valanda, kada Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos mokslo šventovėse vėl laisvai ir nevaržomai galėtų pasakyti Ad Meliorem!

MINĖJIMAS MELBOURNE

Spalio 16 d. Melbourne, Karmelitų salėje buvo iškilmingai paminėta Akademiniš Skautijos sukaktis.

Paskaitą apie A. S. S. skaitė fil. A. Bakaitis. Žodžiu sveikino: P.L.S.S-gos Australijos Rajono vadovas vyr. sktn. A. Krausas, Rajono dvasios vadas kun. Pr. Vaseris, Skautų tėvų vardu p. Civinskas ir Karių Sąjungos "Ramovė" pirmininkas. Ateitininkų Sendraugių linkėjimus perdavė kun. P. Vaseris. Raštu pasveikino Adelaidės A. S. S. skyrius ir Lietuvių Studentų S-ga.

Po oficialiosios minėjimo programos sekė trumpa, bet gerai paruošta meninė dalis. pp. Bakaičių jaunimas pasirodė scenoje vienas su smuiku, o antrasis jam akomponavo prie pianino. Ellėraščius deklamavo p. Karazijienė. P-lės Kelpaitės paruošta šokėja Bulokaitė gana gražiai pašoko vieną išraiškios šoki.

Minėjimas baigtas tradicine studentų Gaudeamus.

PAN — PACIFIC JAMBOREE

Kaip žinome, 1955 m. pabaigoje Melbourne apylinkėse rengiama prie Ramiojo Vandenyne prieinančių tautų skautams stovykla, vadinama Pan-Pacific

P A D Ė K A

Kada liga ryžosi išversti iš gyvenimo ir apie penkias mėnesius teko išgulėti Adelaidės ligoninėje, mane lankė, dovanėlėmis džiugino ir kitais būdais padėjo:

ALB Adelaidės Apylinkės Valdybos Pirmininkas kun. dr. P. Jatulis, Moterų Sekcijos Ponios: Stasiškienė, N. Varnauskienė, Garbaliuskienė ir Jucienė, J. Lapšys, J. Kalvaitis, Dr. Maželienė, E. Petrikaitė, L. Martinkus, M. Rudzenskas, B. Straukas, B. Marmukonis, Stasiškis, J. Vizbaras, V. Stalba, J. Puslys, Alekna, K. Varnas, Č. Ostrauskas, Pona Vikai, P. Kalvaitienė, P. Pranculis, Štuopys, Dr. J. Mikužis rūpestingai gydė namuose, Dr. šeštokas savo priežiūra ir patarimais padėjo sveikstant, pp J. Glušauskas ir J. Mockūnas aprūpino lietuviška spauda. Didiūnas padėjo su savo susisiekimu priemonė.

Jūsų lankymas mažino mano skausmus, trumpino rūškanas valandas ir padėjo laimėti lenktynes su mirtimi. Tad visiems ir visoms nuo širdies sakau lietuvišką ačiū!

Vincas Čepiauskas

Redakcijos atsakymai

J. Simaičiui — Nuoširdus ačiū už f1 auką laikraščio reikakams.

Jamboree.

Nors mūsų tauta ir negyvena prie Ramiojo Vandenyne, bet mes turėtume šią progą išnaudoti ir šitame tarptautiniame skautų sąskrydy iškeiči mūsų trispalvę vėliavą. Stovyklos rengėjai praneša, kad jau užsiregistravo dalyvauti skautai iš Burmos, Kanados, Ceilono, Čilės, Kolumbijos, Fijų salų, Prancūzijos, Anglijos, Hong-Kongo, Indijos, Indonezijos, Korėjos, Indo-Kinijos, Japonijos, Malajų, N. Gvinėjos, N. Zelandijos, Mauricijaus salų, N. Kaledonijos, Borneo, Pakistano, Panamos, Peru, Pilipinų, Saravako salų, Pietų Afrikos, Siamo, Singapūro ir JAV-bių.

Australijos Rajono Brolijos vadėjai jau būtų laikas pradėti daryti žygius, kad suspėtų atlikti visus registracijos reikalus. Taip pat jau laikas yra pradėti tam tikslui pamažu telkti lėšas stovyklos išlaidoms padengti; atsispausdinti brošiūrėlių apie Lietuvą ir pasigaminti kelis šimtus lietuviškų vėliavėlių, kurias išdailintume visiems lietuvių skautų parodėlės lankytojams. Ši pasaulinė stovykla turi būti išnaudota ne tik skautavimo praktikai, bet ir kovai už Lietuvos laisvę populiarios informacijos formoje.

Australijos lietuviškoji visuomenė ir kultūrinės organizacijos turėtų taip pat šį reikalą paremti.

DANTŲ CHIRURGAS
J. H. CUNNINGHAM
 Oxford Chambers
 192, North Terrace, Adelaide, S.A.
 Specialybė: aukso karūnelės ir aukso titeliai.
KALBAME VOKISKAI.

LITERATURA-MOKSLAS-MENAS

Medžiagą šiam puslapiui pristatė Sambūrio "Šviesa" Regijonalinė Valdyba

Vincas Kazokas

V
VYTAUTAS MACERNIS

(1920 — 1945 (?))

Aš — kūnas ir dvasia, lyg laivo
lynas prieš nutrūkimą.
O. W. de L. Milosz — Milašius.

Mirtis yra išvaduotoju tiems, kurie gyvendami siekė svaiginančių aukštumų ir skaudžiai juto žemės pančius, sukautančius jų dvasią. Tačiau toji pati mirtis yra negailestinga pasiliekančioms, nes ji išsiveda su savimi geriausius iš geriausių. Ir tai yra dar sunkiau, kada iš rinktinių gretų pasitraukia vienas, kurio postas pasilieka tuščias ir neatsiranda kas jį užima.

Mūsų rašytojų jaunesnioji generacija, mirus Vytautui Mačerniui, neteko vieno iš giliausių ir neabejotinai stipriausio poeto. Tiesa, jisai buvo labai jaunas, tačiau savo subrendimu, darbštumu ir intelektualiniu pasirengimu jis toli pralenkė daugelį savo vienlaikių draugų. Netenka kalbėti apie gabumus ir talentą. Kiekvienas turi daugiau talentų, negu jis mano, bet kiekvienas talentas, jeigu jis nepasodinamas į darbą ir kantrybę parengtą dirvą, žūsta neišdygęs. Tą Vytautas Mačernis anksti suprato. Ir jis išnaudojo visas progas, dėjo visas pastangas, kad tasai talentas, kurį jis juto savyje, ateietyje išsiskleistų ir suklestėtų visoje pilnybėje.

Bet permaža laiko. Jis palūžo kaip medis, vos sukrovęs pirmuosius pumpurus. Mes nežinome, kokie būtų buvę žiedai ir vaisiai, tačiau pumpurai pasako, kad tasai medis tikrai vieną dieną būtų prazydęs ir žydėjęs nuostabiau už visus tame sode žydinčius ir žydėjusius, nes jis savo dvasią, jo paties žodžiais sakant, maitino: "geriausiais žemės vaisiais: mokslo ir menu."

Jau nuo pat mažens jis juto šitų vaisių alkį. Namuos auklėjamas griežtoji katalikiškoji dvasija, jis šitai pasaulėžiūrai liko ištikimas ir vėliau. Mokykloje ir gimnazijoje jis dažniau buvo sutinkamas vienišas su knyga rankoje, negu džiūgančių draugų būry. Nors tėvas turėjo gana stambų ūkį Žemaitijos gilumoje (netoli J. Kalvarijos), kur jis ir gimė, tačiau jau gimnazijoje ir vėliau universitete teko sunkiai grumtis su kasdienybe, nes tėvai, mėgstą daugiau namuos

SVARBUS MOKSLINIS
DARBAS

Vienas iš darbingiausių lietuvių mokslininkų, dr. Marijai Alseikaitei-Gimbutienei Harvardo universitetas patikėjo plačios apimties darbą apie Rytų Europos proistorę. Nors straipsnių šiuo klausimu jau yra pasirodę anksčiau, niekas nėra mėginęs tyrinėjimus ir išvadas sujungti į sistematinį veikalą.

Minėtasis veikalas, "Rytų Europos proistorė" apims kelis tomus, kuriuos finansuos Harvardo universitetas. Pirmasis tomas išeis netrukus, nes medžiaga jau baigiama rinkti. Sekantieji tomai pradės rodytis po poros metų. Autorė šiuo metu dirba minėtojo universiteto antropologijos departamente ir naudojasi stipendija.

Kaip dr. Gimbutienė apibūdino savo darbą "Eltos" korespondentui, "Rytų Europos proistorė" apims šio geografinio ploto istorijos raidą iki pirmųjų rašto šaltinių, t. y., nuo ledynų pasitraukimo iki pokristinių laikų ir tokiu būdu apžvelgs apie 20.000 metų laikotarpį chronologine ir genetinė tvarka. Veikalas mėginęs nustatyti atskirų kultūrų egzistencijos ribas erdvėje ir laike, o taip pat ir šių kultūrų kilmę bei charakterį. Šiam veikalui bus panaudota apie 500 straipsnių, studijų, pranešimų ir knygų dalių, išspausdintų per paskutiniuosius 100 metų (apytikriai nuo archeologijos pradžios). Bendrai, studija apims Rytų Vokietiją, Suomiją, Estiją, Latviją, Lietuvą, Lenkiją, Rusiją, Ukrainą, Kaukazą ir gretimas sritis. Pirmajame tome bus apžvelgiamas akmens amžius.

Be šio monumentalinio veikalo, autorė ruošia ir kitus straipsnius, kurių dalį yra atspausdinusi įvairiuose moksliniuose žurnaluose anglų ir prancūzų kalbomis. Encyclopaedia Britannica taip pat yra gavusi straipsnį apie baltus. Dr. Gimbutienė aktyviai bendradarbiauja Lietuvių Enciklopedijoje; pirmame ir antrame tome tilpo visa eilė jos rašinių.

D.

nuolatinius pokylius, privedė ūkį prie bankroto. Bebaigiant gimnaziją, jis sunkiai suserga ir ši liga paverčia jį į jauną senį, jau nebesigėrintį jaunuolišku nerūpestingumu, pasauliu, bet ieškantį savo paties ir visų daiktų buvimo prasmės. Vėliau netikėtai miršta tėvas — dar vienas smūgis jo jautriai prigimčiai. Tačiau jo alkis tiesos, mokslo ir meno toks didelis, kad jo nepabaido namų skurdas ir lėšų trūkumas toliau mokytis. Jis įstoja į universitetą Kaune, pradėdamas studijuoti anglų kalbą ir literatūrą, vėliau, persikėlęs į Vilniaus Universitetą, pasirenka studijų pagrindą filosofiją ir čia išbūna tol, kol Universitetas 1943 m. pavasarį vokiečių uždaromas. Tuomet jis grįžta į savo tėviškę, kurioje jis ir miršta. Toks trumpas broožais jo gyvenimo kelias.

Patsai Vytautas Mačernis buvo aukštas, liesas, asketišku veidu ir giliom stoiko akim. Aplinka ir politika jis tiek domėjosi, kiek tai diktavo pati gyvenimo būtinybė. Visas jo dėmesys buvo nukreiptas į idėjų pasaulį ir kūrybą. Jau gana anksti jis suprato, koks yra didelis žmogaus kaip kūrėjo pašaukimas. Jau poetas yra "vienintelis karalius, kurio akyse regėtis dideli sapsnai ir ateities pasaulio formos idealios ir kurio širdis už milijardus plaka." Taip vaizduodamas poetą, jis teigė, kad kiekvienas poetas arba, platesne sąvoka imant, kiekvienas kūrėjas turi būti drauge ir asmenybė, asmenybė nesvyruojanti savo principuose ir turinti aukštą intelektualinį pasirengimą. Juk kūrėjas be plačios erudicijos neturi didelių idėjų, kurios jį kaitintų ir veržtųsi būti išreiškiamos vienkia ar kitokia forma. Be šito broožo kūrėjas yra bejėgis, nes jis nori kalbėti, bet nežino ir neturi ką kalbėti.

Vytautas Mačernis kaip tik ir ėjo šiuo tikrojo kūrėjo keliu ir kūrė be jokiu pašalinį raginimų ir skatinimų. Tiesa, jo kūrybinis palikimas yra nedidelis kiekybiniu atžvilgiu, bet stambus inasas mūsų poezijoje meniniu atžvilgiu. Sunku pasakyti, kas yra tikrieji mokytojai, bet jis jau su pirmais kūriniais pasirodo kaip savarankiškas ir originalus poetas. Jis daug skaitė, jam originaluose buvo prieinama vokiečių, rusų, anglų, prancūzų literatūra, tačiau visa tai jo nepatraukė viena kuria kryptimi, bet tik padėjo jam pačiam susiformuoti ir pasirodyti su savu veidu, ko negalima pasakyti apie kitus jo vienlaikius ir taip pat neabejotinai gabius draugus, k. p. H. Nagį, aiškioje

J. P. Kedys

DU VEIKLOS BARAI

Kai įvairiomis progomis pajudiname klausimą dėl laisvajame pasaulyje gyvenančių lietuvių tautinės veiklos pobūdžio, tuoju išryškėja du pagrindiniai tos veiklos barai: kova už nepriklausomą Lietuvos atstatymą ir siekimas daryti visa, kas galima, lietuviškumo išlaikymui mūsų priaugiančios kartos tarpe. Dėl šių veiklos rūšių reikalingumo daug abejonės nekyla, jei neskaityti labai neskaitytingą pavienių asmenų būrelį, kuris jau per keletą metų suspėjo tautiškai atrofuoti ir į bet koki tautinį darbą žiūri pro pirštus, ar netgi jame jokios prasmės ateičiai neįžvelgia. Tačiau kiek kitaip atrodo mūsų visuomenės apskritai tarpe tas pats klausimas, kurį mes šitai patstome: **Kas šiandien yra svarbiau: kova už lietuviybės atstatymą, ar už lietuviškumo išlaikymą tremtyje ateities kartoms?**

Gyvenimą stebint susidaro įspūdis, kad už Lietuvos valstybės atstatymą visi aiškiai ir savaime suprantamai be išimties ne tik pasisako, bet tam reikalui praktiškai daugiau laiko, ir gal net daugiau lėšų, aukojame. Deja, kur kas blogesnėje padėtyje, mano manymu, yra lietuviškumo išlaikymas visuose laisvojo pasaulio kraštuose, neišskiriant ir Australijos.

Pirmoje eilėje čia išskirtinos dvi grupės: pirmoji — visi tie lietuviai, kurie mokyklas lankė dar nepriklausomoje Lietuvoje arba lietuviškai mokinosi Vokietijoje, ir antroji — tie, kurie lietuviškųjų pradžios mokyklų ar gimnazijų visai nėra matę ir šiuo metu yra geroje

vokiečių mokyklos įtakoje arba A. Nykū-Niliūnų, originalų, bet vis dėlto su prancūzišku atspalviu.

Vytautas Mačernis yra estetizmo šalininkas. Jo kūryboje pirmuoju smuiku groja ne emocija, bet intelektas. Jis nepasiduoda aistrai. Jam poezija yra tik subtilus išgyvenimo atitinkama forma išreiškimas. Todėl pas jį nerasi epitetų aukščiausiam laipsnyje, kai tuo tarpu pas Henriką Nagį jų yra labai apstu. Tiesa, Mačerniui buvo pavojus nueiti į kraštutinumą — į grynai abstrakcinę poeziją, ką rodo jo vėlyvesnė kūryboje poetinis žodynas, turįs sąvokinį atspalvį: "... ateities pasaulio formos idealios."

Arba:

"Savo sielą alkaną kaip žvėrį
Maitinu geriausiais žemės vaisiais
mokslo ir menu.

Arba:

"Visatos paslaptys" ir t. t.

Apie tą patį kalba ir pačių eilėraščių struktūra. Mačernis pasirenka pačią uždariausią formą — sonetą ir jį parašo ne spontaniškai, bet labai apgalvotai, parinkdamas žodžius ir pamažu taikindamas. Štai dėlko jo vėlyvesnėje kūryboje, ypač sonetuose jaučiamas kažkoks sąvokinis, loginis šaltumas. To nieku būdu negalėtume pasakyti apie jo stambiausią kūrinį — Vizijas. Septynios Vizijos pradėtos rašyti 1939 m. ir galutinai baigtos 1942 m., yra be galo sūtingos poetiniais vaizdais ir ištisai persunktos švelnia idealaus prarastojo pasaulio nuotaika. Šios Mačernio "Vizijos" bene bus vienas iš pačių geriausių mūsų jauniausios poetų generacijos kūrinių.

Savo kūrybos pagrindą Vytautas Mačernis ima žmogų, svyruojantį tarp realiosios būties ir idealo. Ir todėl jis neriasi į egzistencines žmogaus gelmes, norėmas atkasti ten tuos visus pradus, kurie yra nekintami ir amžini. Todėl pas jį Dievas, Mirtis, Laisvė, Liūdesys, Meilė, Draugas, Praeitis yra nuolat pasikartoją motyvai, turį visuotinumą prasmės. Bet jis neišgyvena šių dalygų emociškai, bet tik šaltai konstatuoja, kad Mirtis, garsus Toreador, vaikšto išdidi ir jai turi kiekvienas pralaimėti, kad dievai aukštai ta mūsų kova su mirtimi gėrisi ir t. t.

Mačernis tai teigia kaip neišvengiamą būtinybę, nepriduodamas tam tragiškumo žymių. Taip atrodo, trumpai charakterizuojant, Vytauto Mačernio kūryba ir jo asmens broožai. Jo dvasia nepasinerė į žemės dulkes, bet ieškojo metafizinių aukštumų ir erdvių, kad nebūtų kliūčių kelyje į idealų pasaulį. Idealo grožis jo sielą gundomai viliojo, ir jį kaip pantera "kūno narve nervingai vaikščiojo, amžinybės sau kaip grobio geisdama."

Tiesa, jis laimėjo amžinybę sau kaip grobį, bet mums amžinybė jį yra nesugrąžinamai pagrobusi.

padėtyje, jei turi progos lankyti savaitgalio mokyklą.

Pirmoji grupė laiko save "geležinio tipo" lietuviais, kuriuos geresniais jau niekas padaryti negali. Dėl to jie dažnai ne tik savo, bet ir kitų lietuviškumą mažai tesirūpina. Deja, tenka pastebėti, kad ir į tą "geležinio tipo" mūsų tautiečių grupę laikas veikia labai neigiamai lietuviškumo klausime. Būtų galima suregstruoti šimtus ar net tūkstančius mūsų tautiečių, kurie dėl per didelio savimi pasitikėjimo nesidomi lietuviška tautine veikla, neskaito spaudos, nelanko įvairaus tipo tautinių susibūrimų ir jie patys nepastebi, kaip ne tik savo galvoje, bet ir veiksmuose atžagariai elgiasi mūsų tautiniams interesams. Vadinasi, ir senesnioji karta tegali pasilikti tautiškai gabi tik per nenutraukiamą tautinį, vienokį ar kitokį, darbą, arba bent domėjimąsi juo bei jo rėmimą.

Ką jau bekalbėti apie tuos jaunuolius, kurie lietuviškų mokyklų nėra patyrę. Jie stovi didžiausiam pavojui atitrūkti nuo lietuvių tautos kamieno nesugrąžinamai. Ir šiuo atveju tik mūsų vyresniųjų — pirmoje eilėje tėvų ir vargo mokyklų, o vėliau organizacijų — pagalba mes juos galime išlaikyti bendruomenės rėmuose.

Deja, aš čia noriu konstatuoti, kad tos jaunosios kartos išlaikymas lietuvių bendruomenės rėmuose nelabai jau sėkmingai vyksta. Rezultate, su vyresniosios kartos susenėjimu arba dalinai ir išmirimu gali baigtis ir visa mūsų tautinė veikla platesniaja prasme. Pasilikis

Vytautas Mačernis

Ž I E M A

Ziema tapytojas kaip niekas kitas
Nudažo dangų mėlynai,
O žemę padengia baltai,
Bet šaltas jos paveikslo koloritas.

Dviejų spalvų pasaulį taip ilgu
Pavasario tapybos ...
Jo tonai šiltesni bus,
Ir akvarelės atspalvį žaismu

Sirdy naujus virpėjimus paskleis.
O monotoniška žiema!
Skurdus dažytojas su dviem dažais!

Sakyk, kada pavasaris pabus
Ir žemėje, sakyk kada,
Jisai nupieš spalvingus peizažus?

KULTŪRINĖ KRONIKA

* Spalio 16 d. Sambūrio "Šviesa" Sydneyjaus skyrius suruošė literatūros vakarą. Savo kūrybos patiekė Alfonsas Gričius, Jurgis Janavičius, Almis Jūragis, Elzė Rataiskienė ir Vincas Kazokas.

* Iš spaudos išėjo Algirdo Landsbergio premijuotasis romanas "Keilonė". šis romanas yra verčiamas ir į anglų kalbą. Milton Stark į anglų kalbą išvertė Vinco Ramono "Kryžius".

* Rugsėjo 26 d. Chicagoje, Lietuvių Auditorijos salėje įvyko Lietuvių Rašytojų Draugijos suvažiavimas. Ta proga buvo suruoštas literatūros vakaras, skirtas originaliai kūrybai ir žymesnių literatūrinių sukakčių paminėjimui.

* Paskirais egzemplioriais Australiją pasiekė Kersteno Komisijos protokolas "Baltic States Investigation", kuriuos knygos formoje išleido U. S. Government Printing Office, Washington. Leidinys turi 678 pusl. ir apima dalį Kersteno Komisijos praveštų apklausinėjimų, tiečiančių Pabaltijo valstybių įjungimą į Sovietų Sąjungą.

* Dienraštis "Draugas" paskelbė poezijos konkursą. Eilėraščiai turi būti įteikti iki 8. m. lapkričio 15 d. Trys geriausi kūrinių bus premijuojami.

* Dail. Kazys Žoromskis, JAV-se ruošia savo tapybos darbų parodą. Joje numato išstatyti apie šimtą kūrinių.

* Pasirodė ketvirtasis "Literatūros Lankų" numeris. Iš lietuvių autorių šiame žurnalo numeryje dalyvauja Leonas Miškinis, Vytautas Mačernis, Kazys Bradūnas, Juozas Kėkštas, Marius Katiškis, Konstantinas Ostrauskas, Algirdas Greimas, Pranas Budrys, Alina Pajaujytė-Staknienė.

* Knygų leidykla "Bendrija" Vokietijoje) išleido dr. A. Šešplaukio paruoštą lietuvių kalbos gramatiką su pratimais. Ta pati leidykla greitai laiku numato išleisti ir dr. Šešplaukio redaguotus lietuvių kalbos skaitymus "Ten, kur Nemunas banguoja".

* Žurnalistas Jonas Leonas — Leonavičius spaudai paruošė penktąjį tomą "Lietuvių Archyvo (bolševikų metai)". Ruošiamas ir šeštasis. Pirmieji keturi tomai buvo išspausdinti Lietuvoje vokiečių okupacijos metu.

tik pavienių asmenų įvairiuose kontinentuose neskaitytingi būreliai, kurie ir už nepriklausomos Lietuvos atstatymą negalės pakelti svaresnio balso.

Šia proga ir norisi pabrėžti, kad šiandien būtų netikslu klausiti ir nagrinėti, kurs darbas yra svarbesnis: nepriklausomos Lietuvos atstatymas ar lietuviybės išlaikymas. Šios abi veiklos sritys yra lietuvių tautai gyvybinės ir kas jose darbuojasi, atlieka šventą pareigą savo tautos ateičiai. Vietoje ieškojus pirmenybės vienai ar kitai sričiai, kur kas tiksliau būtų šį darbą pasidalinti iš žmonių vidurinio palinkimo vienai ar kitai veiklai. Sakysime, dalis žmonių mėgsta dirbti visuomeninį — politinį darbą, tad tesijungia jie visi į tas institucijas, kurios darbuojasi išimtinai Lietuvos valstybės atstatymui, su mūsų pasiuntiniais ir VLIKu priešakyje.

Kita mūsų visuomenės dalis didesnę palinkimą rodo grynai kultūrinio pobūdžio veiklai. Šių gi tautiečių didžiausias dėmesys turėtų krypti į jau minėtą lietuviškumo išlaikymo barą, kuris vis dėlto, palyginti, yra gerokai apleistas.

Kazys Puida

KOL SAULĖ PATEKĖS

ROMANAS

(Tąsa VI)

Keliukas staiga pasisuko ir įvedė juodu į Gurčino kiemą, kuriame buvo pilna studentų, kursiščių ir sodžiaus jaunimo.

Gurčinas pribėgo prie brikiuko, padėjo Marytei išlipti, o Eimučiui liepė nuvesti arkli diendaržin, pridurdamas:

— Andriau, saugok savo kinkas nuo Bubėiko!

Supažindino Marytę su susirinkusiais ir ėmė rengtis repetacijai.

Gurčinas sutiko ateinantį Eimutį:

— Ponas! Vaziuotas ir visą pusvalandį pasivėlino!

— Matai, pėsčias matavau Okos ilgumą triruble kišenėje nešinas, tai nors senatvėje napavydėk man ratų, — juokėsi Eimutis sveikindamasis su draugais.

— Andriau! — sušuko iš klėties kampe ilgablauzdis studentas, — seniai prašo atsilankyti, skundžiasi, kad visai juos pamiršai!

— Teisybę sakai! — atsiliepė Eimutis.

— Dėl to duokš savo srėbtuvę, paglamonėsiu ir senukus netrukus atlankysiu, — užbaigė apsikabindamas ir stiebdamas prie jo snapo.

— Nesiliaižyk, bjauryste! — gynėsi ilgasis.

Marytė pradžioje buvo nedrąsi, bet greitai priprato atsimindama netolimus gimnazijos laikus. Išimaisė į kursiščių tarpą, o tos aspito ją ir patyrusios, jog ji tik šiais metais baigė gimnaziją, ėmė kviesti ją į Peterburgą, Maskvą, Kijevą ar Odesą — kur kuri numanydama.

Tuo tarpu Gurčinas visiškai parengė klėtį repetacijai ir sušuko:

— Pradėkim, nėra ko gaisuoti!

Visi nutilo.

— Vincai, ant scenos! Antanai, pasiruokš! — komandavo Gurčinas, kurį draugai buvo paskyrę režisierium.

Repeticija vyko gana sklandžiai. Marytė Agotos rolėje atrodė patenkinamai ir dėl to visos kitos mergaitės atsakė mainytis paskirtomis rolėmis. Eimutis — Bekampis žavėjo visus savo naturalumu ir tonu.

Antrojo akto pradžioje režisierius pradėjo įieškoti kam reikės neatvykęs piršlys pakeisti, kai tuo pačiu metu į kiemą dviračiu įvažiuo politiechniko uniformoje studentas. Vikriai nušoko nuo dviračio, pastatė jį prie sienos, įbėgo į klėtį, numetė kepurę ant lovos ir komiška išuostydamasis prakaitą tarė:

— Servus!

Repeticija pakriko, visi puolė prie jo, nes buvo siųstas į pašta telegramos parvežti, kurią Rimkus žadėjo pasiųsti repeticijos dieną iš Raseinių.

— Noprosnas jūsų trūdas, — karčiai tarė jis. — Še, skaitykit! — ištraukė iš kišenės telegramą ir iškėlė virš visų galvų.

Visų rankos išsitiesė prie telegramos, bet ilgablauzdis pirmasis garsiai perskaitė:

“Šnipštas. Rimkus”.

— Kaip tai? Kodėl? — vienas po kito skrido klausimai.

— Tą tajemničę tik vienas Rimkus žino! — kartojo politiechnikas.

Visi nusiminė. Labiausiai Marytė, kuri tiek vilčių į tą spektaklį buvo sudėjusi. Bet jos nusiminimas buvo labai trumpas:

— Tamstos! — sušuko ji ir visi nutilo.

— Kadangi Raseiniuose mums nepasisekė, tai aš įnešu šitokį pasiūlymą: — suruošt spektaklį per petrines miestelyje, o per jonines surengti jaunimo gegužinę ant Dabkaus piliakalnio paventyje.

— Bravo! — pasigirdo iš visų pusių.

Ilgasis studentas neiškentė nepridūręs:

— Be luomų ir lyties skirtumų!

Skardus juokas užklojo jo pasityčiojimą.

Sugriuvus Raseinių spektakliui, Eimutis sugrįžo prie savo kasdieninių darbų.

Ligi pietų, kol visi ūkio reikalais užsiėmė buvo, Eimutis rengėsi egzaminams, kuriuos būtinai šiais metais norėjo išlaikyti.

Apsikrovęs įvairiausiais atlasais, knygomis, sėdėjo vėsiame kambaryje ir “bambėjo”, kaip Jurka sakydavo, kuris taip pat kovojė su rusų kalbos gramatikos gudrybėmis, net jam nosis rasodavo. Bet porą valandų sumanios Eimučio rankos muštravojamas, įveikdavo visus sunkumus ir, pamoką užbaigęs, šuoliais nerdavo iš kambario į sodą, kur darbo nusikratęs, suklikdavo džiaugsmu ir pasiiešdavo tekinas į paventį.

— Ar tamsta vis dar tebebumbi? — paklausė Marytė įkišus galvą pro duris.

— Tuoj, tuoj baigiu, — atsakydavo.

Netrukus padėdavo knygas ir eidavo

kartu su Maryte prie centrifūgos, kur kasdien analizuodavo pieną ir mokindavosi pienininkavimo.

Cia susidurdavo su kaimiečiais, kalbėdavo apie viską ir juokaudavo; duodavo įvairius patarimus sergantiesiems. Ir nemažai stebėdavosi tolimųjų apylinkių žmonės, kada jis griežtai atsisakydavo ką nors patarti ligonio nematęs ir jo kaip reikiant neišklaušinėjęs.

Bet jis pamatė ir tą skirtumą tarp jo ir kaimo žmonių. Pasirodė, kad savo mintimis jis jau gana tolimas kaimiečio psichologijai. Jis pamatė, kad tą tarpą kuris savaime besimokant atsirado tarp jo ir liaudies, kelionės po plačiąją Rusiją dar labiau praplėtė.

Būsiamasis daktaras, norėdamas geriau liaudies reikalus suprasti, turėtų tampsniais ryšiais su liaudimi susirūšti. Žodžiai ar įtikinimai nieko neriša. Kaimietis reikalauja, kad kiekvienas patarimas būtų jam vaizdžiai parodytas. Jis gerai norais tol netikės, kol tų norų savo akimis nepamatys.

Eimutis tą viską gerai nujautė ir suprato, kad vien tik daktaravimas ir patarimus į visas puses sklaidydamas, nieko gero nelaimės, nieko neįveiks, tik užpelnys, visai teisėtai, tautos vardą.

— Kad tokių pasekmių išvengus, — mastydavo, — reikia apsigyventi tarp kaimiečių, rūpintis jų reikalais, sielotis jų vargais, žemę kartu su jais dirbti. Tik tuomet galėsiu būti naudingas žmogui.

Nutarė iškart pastatyti būsimųjų dienų bei darbų pamatą, neklaidžioti ir neklupti.

— Staiga visa tai neįvykdysi! — galvodavo. — Būti vien tik daktaru-lupiku — nepavydėtinas vardas. Taigi, viską paruošti, numatyti klūtis ir jas pašalinti, jau šandien reikia imtis darbo...

Taip nutaręs, laisvomis popietėmis traukdavo į artimiausius kaimus. Nesitrukdavo po turtingesniųjų ūkininkų seklyčias, bet stengdavosi visur pabuvoti, pasikalbėti, pajaukauti. Jei užeidavo bedirbančius, stengdavosi pats prie to darbo prisidėti, kad savo kalbomis netrukdytų.

— Ar tai daktaro darbas malkos skaldyti? — juokdavosi iš jo bernai.

— O ką? Ar aš blogiau už jus skaldau? — atrėždavo Eimutis ir savo stipriomis rankomis kirsdavo kaladę po kaladės, tou pačiu metu ką nors bernams bepasakodamas.

— Kur čia blogiau! Bet ponams sunkus darbas dirbti nepritinka, — teisindavosi bernai senovės papročiais remdamiesi.

— Gal ponams ir valgyti nepritinka? — užklaudavo Eimutis.

— Valgyti visiems reikia.

— Aha! Kam valgyti reikia, tam ir dirbti reikia. Tik kas svetimus prakaitu maitinasi, tas nedirba.

Ilgainiui aplinkiniai žmonės priprato prie Eimučio ir niekas nebesistebėdavo.

(Bus daugiau)

SPAUDOJE

NEREALUS SAMPROTAVIMAS

“Mūsų Pastogės” Nr. 42(288) spalio 20 dienos Vytautas Vintartas iš Chicagos ilgokame straipsnyje “15-tųjų išvakarėse” smarkiai išpylęs VLIKą bei diplomatus dėl jų tariamai netikusios veiklos Lietuvos laisvinimo kovoje siūlo savo, “realų”, projektą, kaip išlaisvinti Lietuvą. Sušukęs, kad “dabar gi turime kovoti dėl jos (Lietuvos) laisvės!” toliau p. Vintartas siūlo:

“...įteikti memorandumą JAV-bių vyriausybei, kad šioji neatidėliojant (mūsų pabr. Red.) JTO-joj pakaltintų Sovietus agresijos ir genocido vykdymu, kad paskelbtų, jog per ją pavergti pabaltiečiai reikalauja laisvės!”

Kad toks memorandumas būtų tvirtesnis, autorius siūlo surinkti po juo kelis milijonus pabaltiečių parašų.

Atrodo, jog p. Vintartas neseniai pabudo iš miego. Įvairiausių memorandumų jau kalnai įteikti ne tik JAV-bių vyriausybei, bet visur, kur tik kas memorandumus priiminėjo. Ir kas? Kol JAV-bių ar kitų valstybių interesai nesutampa su mūsų siekimais, visi tie memorandumai eina į užmiršties bylas ir tuo viskas baigiasi. Autorius net nepagalvojo, kokiom priemonėm galima JAV-bių vyriausybę paveikti, kad ji neatidėliojant keltų Pabaltijo tautų pavergimo klausimą Jungtinėse Tautose.

Kalbėti ir kaltinti kitus labai lengva, bet pabandyk, mielasis, pats ką nors gudresnio padaryti.

“KRĖS, KRĖS, VARSKĖS...”

Du vyrai, Mr. Terry, 34 metų, vedęs, ir Mr. Beaumont, 25 metų, dar nevedęs, matomai, prisiziūrėję kriminalinių filmų, pabandė tapti herojais ir rugpjūčio 15 dieną, ginkluoti šautuvais, įsibrovė į dantų gydytojo butą ir grasindami ginklais išreikalavo apie 150 svarų. Tačiau jie vargiai numatė šio žygio pabaigą.

Teisėjas Mr. Mayo į reikalą pažiūrėjo visai ne pro filmos akinius ir nusprendė: kiekvienam įkrėsti po 12 rykščių, o kad išgaruotų kaubojiškos miglos — dar pridėjo po 6 metus “chalupės”...

“Negirk dienos be vakaro...”

Tai atsitiko Adelaidėje.

RYTOJAUS BELAISVIS

Du vokiečiai kalbasi: — Fricai, kaip tu manai, ar bus karas? — Aišku, kad bus. Amerika su Rusija turės susikibti.

— Jei susikibs, Fricai, su kuriais tu eisi, — vėl jo klausia.

— Suprantama, eisiu su rusais.

— Na, Fricai, to tai aš iš tavęs nesitikėjau.

— Kaip tai nesitikėjai. Ar negeriau eiti su rusais ir būti amerikiečių belaisviu, negu einant su amerikiečiais patekti rusams, — paašikino Fricas.

TRIJŲ UŽTENKA

Vieno Rytų Vokietijos miesto nuošalioj gatvelėj trys stiprūs vyrai muša augštą komunistų partijos pareigūną.

— Kodėl jūs neinate pagalbon? — šaukia komunistas liaudies milicininkui, kuris ramiai stebi įvykį.

— Trijų užtenka, — atsako liaudies milicininkas.

KAS YRA PESIMISTAI IR OPTIMISTAI?

Kino artistas Theo Linggen pareiškė savo bendrakalbiui Rudolf Platte, kad optimistas yra: žmogus, kuris nusiperka bilietą loterijoje leidžiamam automobi-

liui ir tą pat dieną pradeda statyti garažą.

O mano nuomone, — tas atsakė: — tikras optimistas yra tas, kuris be cento kišeniuje eina į restoraną pietų tikėdamas užsimokėti už juos perlais, kuriuos jis ras pietum paduotos austrės geldelėje.

Vienas žurnalistas Vokietijoje pareiškė, kad optimistas yra Vokietijos pramonininkas, kuris duoda dabar pinigų komunistų laikraščiams ir tikisi, kad atėję bolševikai įskaitys jam tai į nuopelnus. Pesisimistai tiesiog ieško vizos į Pietų Ameriką.

KAS YRA BANKAS?

Tai įstaiga, kurioje gausi pasiskolinti, kai įrodysi, jog pinigai tau nereikalingi.

KAS YRA BIUDŽETAS?

Ta susirūpinimas, kam pinigų išleisti, kol dar jų neturi.

BĖDA SU LIGONIU

Mano vyro liga pribaiigs greit ir mane. — skundėsi ligonio žmona. — Turiu budėti dieną ir naktį.

— Aš maniau, kad turi pasamdžiusi slaugę.

— Taigi.

KAS YRA DIPLOMATAS?

Tai vyras, kuris visada atsimena žmonos gimimo dieną, bet neatsimena jos gimimo metų.

MR. ILGAAUSIO PADEKA

Mano bičiuliui Simui, iš Waroonos (W. A.) reiškiu ilgaausišką padėką už du bobus, skirtus kopūstlapiams. Tie bobai taip sunaudoti: nupirkta pusantro lopototos už 13 peno, didelė, išpurtusi morka už 2 penssu ir kopūstas už 5 pensus. Kasoje liko gryniais 13 penso, (jeigu suklydau, dovanokite: esu labai blogas matematikas...). Laukiu daugiau ir iš kitų bičiulių.

Bronius Zumeris.

KIEK LIETUVOJE AREŠTUOTA IR IŠTREMTA ŽMONIŲ

Duomenys, gauti iš grįžusiųjų apklausinėjimo

Vilniaus klausimas

(Spalio mėn. 9 d. proga)

(Pabaiga)

Neseniai išleistoje pulk. J. Petruičio knygoje "Laisvę ginant" teigiama, kad prancūzai žinojo apie gen. Zeligovskio ketinimą užimti Vilnių. Prancūzams tada buvo svarbu turėti galingą Lenkiją tarp Rusijos ir Vokietijos. Užtai kada Zeligovskis klastigai Vilnių užėmė, lenkų dalinių instruktorius, prancūzų karininkas Reboulis pasiskelbė Vilniaus komendantu ir sūlė Vilnių atskirti nuo Lietuvos, paskelbiant jį laisvu miestu. (Pulk. Petruičis, Laisvę ginant, pusl. 196). Tačiau šandien Vilniaus klausimas jau įgijo kitokį pobūdį lenkų atžvilgiu. Nors lenkų spauda tremtyje Vilnių laiko Lenkijos miestu ir nevengia kartais "pasisavinti" Suvalkiją, Latgaliją, Tešinę, Gudiją ir Rytprūsias; nors lenkų egziliinės vyriausybės prezidentas Augustas Zaleskis 1949 m. pareiškė, kad Vilniaus grąžinimas Lietuvai buvo tarptautinės teisės sulaužymas; nors gen. Andersonas savo knygoje "Armija Tremtyje" rašo, kad Vilnius ir Lvovas yra lenkų krauju aplaistytos lenkiškosios žemės, tačiau viešojo pasaulio opinija tam nėra palanki. "Sovinius lenkus ne tiek jaudina jų vyriausybės krizė, kiek suvokimas, jog pasaulyje jie neturi pritarimo Vilniaus ir Lvovo reikalui" (Darb. Nr. 49, 1954, "Egzil. mint. n. su jų glob.").

VLKas ir Politinių Studijų Klubas yra padarę Lietuvos-Lenkijos santykių sureguliuojimo kryptimi atitinkamus nutarimus. Žurnale "Lietuva" nr. 6 įžanginiame straipsnyje S. Sužiedėlis sako: "Aklosios sienos šiaurinės gniužtės nugrėzdavo lietuvių akis daugiau į išvirkščias lenkų charakterio žymes ir padarytas Lietuvai skriaudas. Lenkai taip pat lietuvius matavo tikrai savo politinių siekimų saiku. Visa tai turėtų atvesti į blaivesnes pažiūras. Tai turės būti naujojoje Europos santvarkoje, kurioje aprims dabar kurtoma neapykanta žmogui ir kitom tautom." Tačiau ar lenkai tai pajęgs suprasti?

Amžių bėgyje lenkai lietuvių tautai pridarė didesnių nuostolių negu kryžiuočiai išnaikindami lietuvių giminaičius prūsus,

tačiau jie to suprasti nenori ir, bent šiuo metu, nesirengia. "Vistiek, ar dabartinė padėtis Centro ir Rytų Europoje keisis karu, ar revoliucija, lenkų būsią stipresnės jėgos ir jos nesivaržysią didesniems plotams užimti, nepaisant susitarimų." (D. C. Lietuvos-Lenkijos santykiai, "Į Laisvę" Nr. 3, 1954).

Vienas iš geriausių Lietuvos-Lenkijos santykių žinovas dr. J. Šaulys kartą yra pareiškęs: "Turėjęs nemažą patyrimą su lenkais, neskaitant tolimesnės praeities, nors ir šio karo metu, aš esu pasidaręs didelis mūsų galimo susitarimo su lenkais skeptikas. Iš antros pusės betgi negaliu neigti, kad šio ar toks su mūsų pietų kaimynu susitarimas kaipuriais klausimais, turint omenyje mūsų geografinę padėtį ir iš jos išplaukiančias išvadas, kaip lygiai mūsų bendrus gyvenamojo momento rūpesčius, būtų labai pageidaujamas." (ten pat "Į Laisvę").

Paskutiniu metu tremtyje iškilo dar vienas oponentas — gudai. Gudai tam tikru atžvilgiu išėjo, Vilniaus klausimu, visai kitu aspektu, būtent, jie visą senąją Lietuvą laiko gudų valstybe, o Lietuvos kunigaikščiai: Gediminai, Algirdas, Jogaila ir Vytautas esą gudų kunigaikščiai. Žodžiu, jie pasisavina visą Lietuvos klausimą. Tačiau gudai turi ir grynai specifinių pretenzijų Vilniaus klausimu. Gudijos vakarinės sienos vedamos pro Vievį ir Žiežmarių... Krievičių Mokslo D-jos pirm. dr. J. Stankievič "Veda" žurnale, 1950, nurodo, kad Baltrusijos ribos vakaruose eina Būgo — Pskovo linijoje įjungiant Vilnių ir Daugpilį; rytuose — Gžatskas-Brianskas; pietuose: Pripetė — Dniepras. Toliau tame pačiame laikraštyje, rašydamas apie Lietuvos istoriją ir Vytį, A. Machovskis viską pasisavina ir priskiria Gudijai: "Primkime tą, kas mums pagal istorinę teisę priklauso. Lietuva — yra mūsų vardas ir mes niekam jo neatiduosim! — Tas pats yra ir su emblema. Mūsų herbo "Vyties" mes neperdirbinėsime, nors ir lietuviai jį vartoja (Veda, Nr. 1)

Išvadoje po šitokių pasisakymų priimtinas 1919 m. Lietuvos kariuomenės gudų dalinių laikraščio obalsis: "Ty liūvin, ja — bielarus, niechai žyvie naš chaurus" (tu lietuvis, aš — gudas, tegyvuoja

mūsų sąjunga), tačiau kada lenkai pasisavina Vilnių, o gudai visą Lietuvos istoriją ir net emblemą, tai kas belieka patiems lietuviams?

Pabaiga.

Ką mes galime pasakyti aukščiau išdėstytų minčių ir faktų akivaizdoje? Pirmiausia, kad mūsų valstybės rytinių ir vakarinių pakraščių klausimas tebėra aktyvioje kaimynų politinio veikimo scenoje. Vokiečiai — Mažosios Lietuvos, o lenkai — Vilnijos klausimu yra sukaupe ir tebekaupia jiems reikalingą medžiagą ir kiekviena proga stengiasi susidaryti sau palankią pasaulio politikos opiniją. Tais klausimais yra išleista daug informacinės literatūros, kuri įvairiomis pasaulio kalbomis galima rasti valstybinėse ar didesnėse bibliotekose bei archyvuose. Kas tuo tarpu yra padaryta iš mūsų pusės? Labai mažai, o kai kuriais atžvilgiai ir visiškai nieko. Mes dar daugeliu klausimų neturime net bendro nusistatymo ir aiškios nuomonės, nekaltant jau apie pačią informacinę medžiagą ir atskirus leidinius vienu ar kitu geopolitiniu klausimu. Jeigu atskirų kraštų bibliotekose, svetimomis kalbomis aptinkame atsirus vokiečių, lenkų, rusų istorijos skyrius, kuriuose randame to krašto reikalus liečiančią politinę ir istorinę medžiagą, tai mes ne visur turime net ir savo tautos istoriją. Paimkime, kad ir Australijos miestų valstybines bibliotekas? Net latviai ir estai yra mus toli pralenkę. Bibliotekose randame latvių ir estų mokslininkų tremtyje parašytus ir pasiuntynių ar atskirų draugijų lėšomis išleistus anglų kalboje istorijos veikalus ar informacinius leidinius. Mes, lietuviai, turime daugiau neišspręstų problemų, negu latviai ir estai kartu paėmus, tačiau apie Lietuvą, apie jos istoriją, apie Vilnių ir Maž. Lietuvos klausimą terandama viena kita knygelė ir tai — dažniausia — svetimtaučio parašyta. Gerai, jeigu kas svetimtaučis — Lietuvos bičiulis, tai tada nors ir trumpai paliesti klausimai yra teisingi ir objektyvūs. Mes tremtyje sugebame vesti istaisiais metais asmeninius ar partinius gamčius, tačiau pasirūpinti, kad svetimųjų bibliotekose būtų jiems suprantama kalba autentiška Lietuvos istorija, kad būtų informacinių leidinių Maž. Lietuvos, Vilniaus ir kt. klausimais iš kurių svetimieji galėtų susidaryti teisingas nuomonės apie mūsų tautos politinius ar kultūrinius siekimus — neturime laiko ir, greičiausia, noro. Nekalbu apie Vatikano, Londono ar JAV Kongreso bibliotekas, bet apie tų miestų, kuriuose mes gyvename. Ir čia mes pasidarę turėsime prieiti lūdną sprendimą: svetimieji mūsų tautos žemėmis, mūsų tautos istorija, mūsų valstybės teritorija rūpinasi daugiau, negu mes patys. Deja, klausimą nušviesdami ne mums, bet sau palankia prasme. Ir jeigu mes šiandien pakaltiname istorinės Lietuvos elitą už nepalikimą Didžiosios Kunigaikštijos istorijos, tai ateinančios lietuvių tautos generacijos turbūt nepagalės kieto žodžio mūsų pačių adresu, kad gyvenamo momento klausimus negynėme, bet palikome spręsti svetimiesiems.

NAUJŲ LAIKŲ ROBINZONAS IEŠKO ŽMONOS

Nuotykių romanas apie Robinzoną Kruzo pasakojo, kaip jis pateko ir kūrėsi negyvenamoje saloje.

Bet ir šiandien atsiranda tokių robinzonų, kurie laisvu noru pabėga nuo žmonių ir nori gyventi vieniši. Jack Killney buvo vienas tokių šių dienų robinzonų, apsigyvenęs kažkokiam žemės kampe Ramiajame okeane. Gal jo gyvenimo niekas ir nebūtų pastebėjęs, bet vieną dieną jis paskelbė trijuose laikraščiuose, kad jis gyvenęs viename Polinezijos salų kampelyje, turįs namus, turįs keturis vietinius tarnus ir keturiasdešimt moterų sukakčiai norįs vesti. Vesti tokią moterį, kuri sutiktų su juo pasidalinti vienatvės dalia. Jaunos damos, kurios "panorėtų turėti ramų ir kaip rojus gražų gyvenimą" galinčios po gero apsigalvojimo pranešti jam savo adresus ir foto.

Killney gavo... 1200 laišku. Tada jis vėl kreipėsi per laikraštį, kad tokio pasiūlymų skaičiaus jis nesitikėjęs, bet tarp jų tikriausiai esą gyvenimu nusivylusių ar romantiškai nusiteikusių moterų, kurios panorusios būti robinzonu žmona; jos dar turinčios apsigalvoti, nes reikia gyventi realiu gyvenimu, o ne fantazija;

(Tasa)				SAKIŲ APSKRITIS	
Vietovė	Valsčius	Gyv. sk.	Ištr. as. sk.	Ruckai	Bubleliai
Šilavotas	Šilavotas	150	90	Gelgaudiškis	Gelgaudiškis
Budvietis	Šilavotas	68	6	Andrijauskai	Jankai
Skriaudžiai	Veiveriai	691	12	Kuras	Lekėčiai
Girininkai	Veiveriai	590	-	Karkazai	Plokščiai
		9.394	843	Skaisgiriai	Sintautai
				Starkai	Sintautai
				Zaltnė	Sintautai
				Panavis	Slavikai
					2.034
					216
MAZEIKIŲ APSKRITIS				SIAULIŲ APSKRITIS	
Kivyčiai	Akmenė	392	-	Lepšiai	Gruzdžiai
Simutiškiai	Viekšniai	184	15	Beržėnai	Gruzdžiai
		576	15	Ziogai	Gruzdžiai
PANEVŽIO APSKRITIS				Dražeikiai	Joniškis
Geniai	Krekenava	172	90	Vaišnoriai	Kriukai
Ibutoniai	Krekenava	445	33	Didlaukė	Kurtavėnai
Zybartėnai	Krekenava	306	96	Joniškaičiai	Lygumai
Miežiškiai	Panevėžys	382	9	Gilvyčiai	Padubysis
Šeidukynė	Panevėžys	15	3	Padurupiai	Pašausės
Karsakiškis	Piniava	114	12	Kaulėnai	Radviliškis
Juostininkai	Raguva	372	15	Svendriai	Raudėnai
Rukiškis	Raguva	156	18	Domeikiai	Skaisgiris
Papiliai	Subačius	157	48	Puikiškės	Šaukėnai
Raginėnai	Seduva	314	18	Pračiūnai	Šiauliai
Bečerninkai	Troškūnai	143	24	Venckiškiei	Užventis
Troškūnai	Troškūnai	1.020	120	Gandikiai	Žagarė
		3.596	486	Veršiai	Žagarė
RASEINIŲ APSKRITIS				Minkiai	Žagarė
Šaltragsis	Betygala	59	3	Juodeikiai	Žagarė
Vilaičiai	Betygala	48	3	Dameliai	Žagarė
Zemygala	Betygala	165	-	Minčiai	Žagarė
Poškaičiai	Betygala	58	-	Grazičiai	Žagarė
Ruksniai	Jurbarkas	151	-	Mikaičiai	Žagarė
Dainiai	Jurbarkas	426	270		3.603
Girdžiai	Jurbarkas	148	3		321
Jokūbaičiai	Jurbarkas	234	15	TAURAGĖS APSKRITIS	
Dargiai	Jurbarkas	124	45	Griausiai	Batakiai
Meškininkai	Jurbarkas	213	3	Varlaukis	Batakiai
Gedžiai	Jurbarkas	122	9	Melagiškė	Batakiai
Rotuliai	Jurbarkas	120	12	Santakai	Batakiai
Rauškas	Jurbarkas	89	-	Purviškiai	Eržvilkas
Skirsnemuniškė	Jurbarkas	165	15	Šiauriskiai	Gaurė
Paberžė	Kelmė	85	3	Sakalynė	Gaurė
Jogeliškiai	Kelmė	57	6	Kaltinėnai	Kaltinėnai
Paprudžiai	Kelmė	175	6	Varsėdžiai	Kaltinėnai
Geidviliai	Kelmė	9	3	Gaidėnai	Kaltinėnai
Pakražantis	Kražiai	137	3	Obelynas	Kaltinėnai
Paežeriai	Nemakščiai	166	6	Labardžiai	Kaltinėnai
Zemygala	Nemakščiai	22	3	Bartaškiei	Kaltinėnai
Pabalčiai	Nemakščiai	161	15	Springiai	Kaltinėnai
Pašešuvis	Nemakščiai	12	-	Padvarė	Kaltinėnai
Lygiai	Nemakščiai	131	12	Drobukščiai	Kvedarna
Baraičiai	Raseiniai	128	6	Viždziaugai	Kvedarna
Pašaltuonis	Raseiniai	98	-	Padienaitis	Kvedarna
Slabada	Raseiniai	93	-	Šiliai	Naumiestis
Beržyčiai	Raseiniai	99	9	Sūgintai	Naumiestis
Pakantai	Raseiniai	40	-	Stulgiai	Skaudvilė
Kaimelė	Raseiniai	118	15	Maldūnai	Skaudvilė
Padubysis	Raseiniai	65	30	Riškias	Šilalė
Sukiškiai	Raseiniai	74	-	Vartulėnai	Šilalė
Papušinis	Šilava	77	9	Reistrai	Šilalė
Reksčiai	Šilava	101	-	Pajūris	Šilalė
Palukniai	Šilava	19	-	Obelynė	Šilalė
Baltmiškis	Šilava	94	-	Pūtvė	Šilalė
Kadylai	Šilava	67	9	Pakoplytis	Šilalė
Žilaičiai	Tytavėnai	141	9	Tubučiai	Šilalė
Paraskalnis	Tytavėnai	28	24	Rauškas	Šilalė
Sujainiai	Viduklė	118	-	Jomantai	Šilalė
Kapliai	Viduklė	45	-	Jomantai	Švėkšna
Azerai	Viduklė	40	-	Jonskiai	Tauragė
Užumedis	Viduklė	114	18	Zuikiškė	Tauragė
Paalsiai	Viduklė	159	12	Pakalpokiai	Tauragė
Galkaičiai	Viduklė	58	24	Semetiškiei	Tauragė
Latakai	Viduklė	111	15	Meškai	Tauragė
		5.079	636	Čeikiškė	Tauragė
SEINŲ APSKRITIS				Pygalliai	Tauragė
Gumbeliai	Rudamina	91	-	Traškeliškiai	Tauragė
Babrai	Šventežeris	223	24		7.929
		314	24		342

esą saloje gyvenimas tikrai kaip rojuje, bet ar daugelis moterų galės apsieiti be teatro, kino, laikraščių, madų salonų, frizūrų ir t.t.

Po tokio paaiškinimo atkrito didžioji dalis. Bet apie su trisdešimčia emė robinzonas susirašinėti. Jis atvaizdavo jom salos gyvenimą visom juodžiausiom spalvom. Po to susirašinėjimo 24 kandidatės atsisakė, bet šešių negalėjo atgrasinti jokie sunkumai. Tada Killney pakvietė visas šešias atvažiuoti į salą, metus pagyventi ten, ir tada apsispręsti. Jau tik trys sutiko su pasiūlymu: viena mašininkė iš Chicagos, viena fermerio duktė iš Arizonos ir viena našlė iš San Francisco. Jos turės apsispręsti po metų, jei per tą laiką robinzonas... nepabėgs pats į didmiestį.

Bark savo draugą slaptai, girk jį viešai.

Leonardo da Vinci, Frammenži letterari.

Mylėk savo draugą taip, lyg kad kurią dieną turėtum jo neapkęsti.

Montaigne, Essais.

TELSIŲ APSKRITIS	
Maceiniai	Plungė
Spraudė	Rietavas
Vinragiai	Rietavas
Silvestrai	Rietavas
Gelžyčiai	Tverai
Siuraičiai	Tverai
Zorūbai	Tverai
Liubisiškiai	Varniai
Pabiržuliai	Varniai
Medingėnai	Žarėnai
Rimučiai	Žarėnai
	1.798
	330
TRAKŲ APSKRITIS	
Parankava	Aukštadvaris
Alesiškiai	Aukštadvaris
Pazaliesis	Kaišiadoris
Kračkėmis	Kruonis
Domeikiemis	Kruonis
Atmainai	Kruonis
Aleksandriškis	Vievis
Mitkiškiai	Vievis
Mlieckas	Vievis
Pelkės	Vievis
Grabijokai	Vievis
Dainava	Žasliai
Korsakai	Žasliai
Lemučonai	Žasliai
	1.988
	87

Gyvuliai, gyvendami kartu, susidraugauja, žmonės gi susipeša.

Kinų priežodis.

ADELAIDĖ

TRYS KOMEDIJOS ANGLŲ KALBA
Adelaidės Lietuvių Teatras — Studija spalio 22 dieną "Studijos Teatro" salėje, North Adelaidė, vaidino anglų kalba tris komedijas: prancūzo Henri Duvernois — "The Bronze Lady and the Crystal Gentleman", rusų rašytojo A. Čechovo — "The Proposal" (Piršlybos) ir anglo John Maddison Morton "Box and Cox". Visos trys komedijos prieš kurį laiką buvo vaidintos lietuviškai, ir ta proga "Australijos Lietuvyje" buvo platesnis aprašymas. Pastatyme dalyvavo: S. Kaniėnė, G. Matulevičienė, A. Gutis, L. Karmazinas, Z. Kučinskas, B. Rainys, V. Ratkevičius, N. Skidzevičius, A. Trinka ir V. Užubalis. Režisavo J. Gučius. Dekoracijos dail. A. Marčiulionio.

Publikos susirinko apie 120, kurių tarpe apie pusė buvo lietuvių.

Adelaidės dienraštis "The Advertiser" gana palankiai įvertino Teatro — Studijos pastangas išeiti į sceną anglų kalba ir patį vaidinimą, išseldamas atskirų aktorių sugebėjimus sukurti įtikinamus tipus.

"LITUANIA" CHORAS GRAŽIAI REPREZENTAVO LIETUVIŲ DAINĄ
Š. m. spalio 23 d., (šeštadienį), ryšy su Adelaidėje vykusia Good Neighbour Council konferencija, Elder Hall salėje buvo suuroštas tarptautinis koncertas.

NUOBIROS

KAIP SUPRASTI?

"Australijos Lietuvio" Nr. 15(152) V. Kazokas enciklopedijos bendradarbių iš Australijos "sumaišė" su žemėmis, kad jis nemokąs išsireikšti nei žodžiu, nei raštu. Gi, anot p. Kazoko, trečios klasės gimnazistai jau logiškiau ir šviesiau galvoja. Šitokiu p. Kazoko "autoritetingu" tvirtinimu labai nenustebom, nes jis nebuvo panašus į kultūringai galvojančio žmogaus pasisakymą, o tik prilįgęs pigiam psichologijumui.

Vėliau "Mūsų Pastogės" Nr. 40 p. Kazokas parašė laišką, kuriame vėl "autoritetingai" tvirtina, kad enciklopedijos redakcija savo bendradarbius "pasirinko pačius geriausius ir pajėgiausius". Kazokiškai galvojant ir rašant norėtųsi paklausti, kurios klasės gimnazistai yra priskirtinai p. Kazoko toksai "logiškas".

VADINA MANE TETA...

— Ką gi? Ir jums jau prie širdies papirpiniai ir bendruomeniniai reikalai, — linksmi paklausiau šventoriuje atsitiktinai sutiktos tautietės.

— Eikit sau, netyčia sutikau komiteto pirmininką, ir jis mane atitempė į šitą širšių lizdą... Geriau būčiau pasivaikštinėjus South Yarros pakrantelėmis... Bet mes bendruomeniniais reikalais irgi pasirūpinam, bet tik ne čia, o prie kavutės, kur visus peršnekam ir tinkamai bei prideramai įvertinam...

— Ejom prosaikiškom gatvėm, kalba nesirišo. Nežinojom, kodėl? Gal būt, metų slinkties palikti mūsų veiduose jau per daug ryškūs ir pastebimi rėžiai visais mintis nuvaikė, žodžius išsekino. Mūsų laimei, saulėje išgirdome bežaidžiančių vaikų, kaip varpelių, balselius.

— Tikras pavasario gražumėlis... — pertraukiau tylą, — gyva linksma žemėje ir danguje.

— Na, jau liaukitės, lyg būčiau negirdėjusi tų paauglių murzių erzinančio triukšmo...

— Kaip taip jūs...

— Beje, — atlyžo tautietė, — gražu ir labai gražu, kaip tie pupsikai ir rėksniai vadina mane teta...

Ir nežinia, kaip ilgai mes būtume svetimais vaikučiais, tetų ir dėdžių vardais besidžiaugę ir besigėrėję, jei žmonių spūstyje būtume nepasimetę. J. Sangis

SUTAUPYSITE PIRKdami TIK GERĄ PREKĘ
Pirkite batus bet kurioje firmos

EZYWALKIN Ltd.

KRAUTUVĖJE

90, Rundle Street	Port Pirie	Hindmarsh
Unley Road	Port Lincoln	Hindley Street
Mount Gambier	Port Adelaide	Gouger Str.

Kiekvienos poros batų patvarumas garantuotas

De austrų, skotų, anglų, vokiečių, estų, latvių ir kitų tautybių galyvavo ir Adelaidės lietuvių vyrų choras "Lituanija", vadovaujamas muz. V. Šimkaus, šauniai sudainuodamas keturias dainas: Namo, Sulems tamsi naktazėlė, Op, op, kas ten, Nemunėli ir Gaudžia trimitai.

Rasa

HOBARTAS

Spalio 17 d. Hobarto lietuvių būrelis pagerbė amžinos atminties didįjį Lietuvos Rašytoją — Vincą Krėvę-Mickevičių. Paskaitą skaitė inž. P. Dirkis. Trumpai nušvietęs Rašytojo gyvenimą, kuris rodo Krėvę buvus dideliu patriotu, paskaitininkas padarė jo raštų apžvalgą.

Porą ištraukų iš V. Krėvės kūrybos paskaitė A. Munčelis.

Velionies nemirštama asmenybė buvo taip pat pagerbta tylos minute.

Algirdas

GEELONGAS

PRANESIMAS

Pranešu, kad visi, kurie savaitgaliais dirba prie lietuvių namų statybos Geelonge, yra plinai apdrausti nelaimės atveju.

Susižeidus statybos vietoje, neatidėliojant prašau man pranešti.

J. Pelenauskas
Tech. Reikalų Vedėjas

SPORTAS

Spalio 15 d. Flinders salėje įvyko Vyties Futbolo klubo pagerbimas. Apie 9.30 val. pasigirdus trimito garsams salėje įsiviešpatavo tylą ir joje išsiriškavo virš 30 futbolininkų.

Vyties Futbolo Sekcijos pirmininkas J. Jaunutis tarė keletą žodžių į sporti-

susilaukė dovanų.

Toliau, p. J. Čėsna įteikė savo dovaną Karstedui, p. B. Nemeika — V. Armonui, J. Kleinauskas — B. Langevičiui, K. Jurgaitis — Synusui ir Giruckui, p. Jaunutienė — J. Sadauskui, p. L. Žiedavičius — V. Armonui ir p. Reivytiui — Martusevičiui.

Buvę 1954 m. Vyties Futbolo Sekcijos valdybos nariai: p.p. E. Danisevičius, B. Nemeika, p. Kleinauskas, p. Umeris, p. Liaksas, E. Taparauskas pakviesti atsiminti bendros dovanos — gražiųjų kaklaraikščių.

Po dovanų įteikimo visų žaidėjų vardu komandos kapitonas A. Kitas tarė padėkos žodį, o žaidėjai atsistodami sušuko: "Sveiks, valio!"

p.p. Jaunutienės, Česiūnienės ir Lazorevičienės paaucotas maistas puošė sportininkų stalus.

Vakaras praėjo sportiškoje nuotaikoje. Valdyba širdingai padėjo pirmoje vietoje ponioms už prisidėjimą prie baltos paaucokant maistą, sportininkams ir visiems mecenatams už dovanas bei sveičiams už atsilankymą.

FUTBOLAS

Futbolas grįžta į senas mūsų tradicijas ir spalio 16-17 d.d. Adelaidėje įvyko Pabaltiečių futbolo turnyras, kas būdavo Pabaltijo vaistybėse. Į šį turnyrą atvyko Melbourne Latvių futbolo komanda, taip pat Adelaidės latvių Venta, kurie buvo tos senos tradicijos atgaivintojai, pakvietė ir mūsų Vytį. Mūsų šaliai gražiai reprezentavo lietuvius.

Turnyrą atidarė Latvių Ventos klubo pirmininkas p. Jankalnis. Po trumpo sveikinimo žodžio įteikė mūsų šaliai Ventos spalvomis vėliavėlę. Toliau Vyties Futbolo Sekcijos pirmininkas p. Jaunutis įteikė gėles Melbourne latvių komandai, o po to iš svečių Melbourne Latvių Klubu gavome labai puikią latvių vėliavėlę su jrašu ant puikaus medžio pastovo:

Adelaidės Vytis Futbola Klubam, Adelaidė 16.X.54. Latvišu Futbola Klubs Melbourne.

Pirmas susitikimas buvo su Melbourne. Vytis žaidė savo pilnu sąstatu ir rungtynės buvo lengvai laimėtos santykiu 3:0. Įvarčius pelnė Kitas, Young, Petruška.

Antros rungtynės, kurios sekė viena

Is kairės: A. Kitas su nauju kaklaraikščiu gauna dovaną is p. Česiūno — odinį portfelį; Klubo korespondentas E. Taparauskas. Vidury: Futbolo Sek. pirm. J. Jaunutis, p. Česiūnas ir vice-pirm. St. Reivytius.

ninkus, o po to įteikė visiems po žalią kaklaraikštį, kurio viršuje išpieštas geltonos spalvos kamuolis ir užrašas "Vytis", o apačioje Soccer Club. Po bendros dovanos sekė mecenatų dovanos.

p. Umeris futbolininkų "tėvas" atstojo Kalėdų Senį ir įteikė savo dovanas šiems žaidėjams: A. Kitui, Youngui, Ciampiui, Teleničiui ir Cipliui. Dvi dovanas gavo A. Kitas ir Youngas, kaip nepraleidę nė vienu rungtynių.

Is p. Česiūno ir Zarcino A. Kitas vėl

po kitos, buvo tarp Adelaidės Vytis (visi lietuviai) ir Ventos, Adelaidės latvių.

šios rungtynės ėjo daugiau apylygiai ir pirmam kėliny nebuvo pasiekta jokio rezultato.

Antram kėliny iš baudos Kitas muša pirmą įvartį, po kelių minučių Langevičiaus įvartis pakelia rezultatą, bet, nelaimė, O. Unguris baudos aikštelėje padaro ranką ir iš 11 metrų susilaukiame įvarčio. Venta po to smarkokai apgula mūsų vartus.

Kitas, žaidęs viduriniu saugu, perėjo į gynimą. Labai gerai žaidė. Bet po dviejų rungtynių nuovargis atsiliepė visai komandai ir nesisekė.

Rungtynės taip ir baigėsi lietuvių pergale ir turnyro laimėtoju tapo Vytis.

Spalio 17 d. BTM aikštėje Melbourne latviai — Adelaidės Venta sužaidė lygionis po 3. Šioms rungtynėms vietoj J. Sadausko, teisėjavo B. Langevičius, kuris gerai sugebėjo teisėjauti neleidamas žiauriai žaisti.

KREPSINIS

Vytis — Nth. Adelaidė. 39-47
Spalio 14 d. Vyties puolimas dėl pui-

kaus Jačiunskio žaidimo ir tikslių metimų veda rungtynes. Petkūno ir Urnevičiaus metimai pakelia rezultatą, bet North kovoja smarkiai ir vieno taško persvara užbaigia kėlinį.

Antram kėliny žaidimas apylygis, bet North gerai mėto baudas, kurios padeda atsiplėšti keliais taškais. Likus kelioms minutėms, Vytis pradeda kiekiau kovoti, bet laikas nulemia viską ir išplėšia laimėjimą.

Taškus pelnė: Jačiunskis 12, Urnevičius 9, Petkūnas 7, Kitas 5, Gurskis, Pyragius ir Visockis po 2.

STATYBA GEELONGE

Lietuvių Bendruomenės namų statyba Geelonge prasidėjo. Statyba vykdoma ant vieno sklypo, kuris yra Douro St. North Geelong ir kurio dydis 50'X132' (pėdų). Antrasis toks pats sklypas paliktas laisvas, sporto aikštei įrengti.

Darbo jėga komplektuojama talkos būdu. Tik specialioms darbams, kurių be leidimo negalima atlikti, bus sandoma. Pirmieji talkininkų darbai atliekami sąžiningai, tikimasi, kad ir ateityje entuziazmas nesumažės.

Šiomis dienomis baigėsi pirmas aukų telkimo vėjus. Rezultatai geri. Su turimomis lėšomis manoma išsiversti iki medžio darbų pradžios.

Darbams vykdyti yra sudaryta meistrų brigada. Ji (brigada) susideda iš p.p. Bungardo, Vaitkaus, Valadkos, Česėko, Milkausko ir Jerinkevičiaus.

Statybai vadovauja ir už konstrukciją atsakingas J. Pelenauskas (A.M.J.E. Aust.). Visais su statyba susijusiais reikalais prašoma kreiptis J. Pelenauskas, 6 Victoria St., North Geelong, Vic.

Galima suprasti, kad tokiais sąlygomis, kokias mes turime Australijoje, pastatyti bendruomenės namus yra labai sunku. Net tokios didelės lietuvių bendruomenės kaip Melbourne, Sydney, ir kiti miestai su klubais arba bendrovėmis, tai ką bekalbėti apie Geelongą...

Mielas Tautietė! Geelongo lietuviai savo garžiu sugyvenimu pirmąją Australijoje. Ne tik tai sugyvenimu, bet ir veiklumu jie neatsilieka. Nepasiduokime ir toliau. Pirmą paklojome pamatus Australijos Lietuvių Bendruomenės namams, pirmi juos ir baikime. Visi kaip viena šeima prisidėkime prie statybos ir neužilgo džiaugsimės savo darbu ir aukų vaisiais!

Aukus ir toliau priimtė J. Raškauskas, 26 Separation St., North Geelong, Vic.

Jau yra gauta šiek tiek aukų ir iš kitų kolonijų — Visiems nuoširdus ačiū!

J. Pelenauskas.
Tech. Reikalų Vedėjas

P A D Ė K A

Širdies Marijos bažnyčios statybai Urugvajuje aukojo:

£50.0.0 — N. N. iš Adelaidės.

po £20.0.0 — A. Stankevičius (Yornup)

ir B. Masonis (Bowden).

£16.02.09 — Sydneyjaus lietuvių auka.

Tautos šventės proga.

£5.0.0 — A. Saulius (Munyon).

£4.11.6 — Newcastle lietuvių auka pamaldų proga.

£321.14.0 — atkeita iš AL Nr. 19(156)

£437.8.3 — Iš viso suaukota.

T. Bružiko vardu visiems aukojusiems nuoširdžiai dėkoja

T. S. Gaidelis.

Pastaba:
N. N. iš Adelaidės, A. Stankevičius (Yornup) ir B. Masonis (Bowden) dažniau aukodami įnešė numatytą auką ir tapo širdies Marijos bažnyčios Fundatoriais ir amžiniais jėzuitų ordino Nariais-Geradariais.

Š. m. spalio mėn. 31 d. Blackwoode
ALSK "Vyties" futbolo sekcija ruošia
GEGUZINĘ

Pradžia I val.

Australijos Lietuvis

Pirmasis lietuvių laikraštis
Australijoje

Prenumerata: metams £2.10.0, pusei — £1.6.0. Atskiro numerio kaina 1/9. Užsienin kaina ta pati.

Skelbimai: 10/0 už skilties colį. Nuolatiniams skelbėjams žymi nuolaida. Smulkūs skelbimai: iki 14 žodžių 4/0. Už kiekvieną pridėtinį žodį po 2 pensus. Užuojautos, sveikinimai ir pan. 10/0.

Adresas: Australijos Lietuvis
35 Cator St., Hindmarsh, S.A.
Tel. LU5827

The Australian-Lithuanian
The Lithuanian fortnightly in Australia
Publisher: J. Glušauskas

Printed by Australijos Lietuvis Publ.
Co., 35 Cator St., Hindmarsh, S. A.
Telephone: LU5827